

Андрій Новак: «Українська економіка повинна виробляти усі товари і послуги»

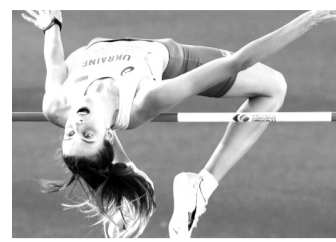
Відбудова зруйнованих підприємств не змінить наше життя, якщо в країні не буде реалізовано власну економічну модель або стратегію розвитку
» стор. 6—7

Цілий день вона літає і з квіток пилок збирає

Як на Полтавщині приручили диких бджіл та як війна вплинула на зменшення популяції
» стор. 10—11

Стрибкова фантастика

Лідерка збірної України зі стрибків у висоту оновила світовий рекорд, який тримався майже чотири десятиліття
» стор. 15

Україна молода

Середа, 10 липня 2024 року

№28 (5992)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 40,7 грн
1 € = 44,078 грн

Ракети кацапів — на дитячі голови

Військові РФ мають відповідати за воєнні злочини

» стор. 2

Рятувальники і волонтери біля Охматдиту.
Фото Андрія ХОДЬКОВА.

«...Спецпідрозділ ГУР МО України «Кабул 9» продовжує нищити техніку загарбників — палити їхні «урали», «буханки», «шишиги» та інший транспорт. Складність або відсутність логістики прирікає російську піхоту на неминучу смерть. Окупанта не врятує ніхто і ніщо».

■ НА ФРОНТІ

Нещадний «Кабул»

Українські захисники «ріжуть» окупантам лінії постачання й утримують свої позиції фактично по всій лінії фронту

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Після того як Вашингтон зняв певні обмеження на обстріл території росії американськими ракетами, окупанти припинили концентрувати великі групи військ у прикордонній зоні й відвели деякі артилерійські системи для їхнього захисту. Налякав москвитів і той факт, що наші захисники, використовуючи безпілотники, замінували дороги. У результаті мотоциклам і багі, якими кремлівські терористи доправляли провізію на лінію фронту, тепер проїхати складно. Проблема логістика призвела до того, що рашисти сьогодні частенько сидять без їжі і змушені економити питну воду. Їхнє скигління з цього приводу описала The Washington Post з посиланням на радіоперехоплення розмов кацапів і свідчення українських військових.

Про логістичні страждання окупантів розповіли і в ГУР Міністерства оборони України. «Наша мета — відрізати росіянам постачання безприсасів та позбавити варіантів легкої евакуації з поля бою, — йдеться в поширеному повідомленні розвідників. — Саме тому спецпідрозділ ГУР МО України «Кабул 9» продовжує нищити техніку загарбників — палити їхні «урали», «буханки», «шишиги» та інший транспорт. Складність або відсутність логістики прирікає російську піхоту на неминучу смерть. Окупанта не врятує ніхто і ніщо».

Із Часовим Яром, який «у скабеевих» уже давно нібито захоплений і включений до їхньої конституції, теж не все просто. Українські Сили оборони дійсно відійшли з мікрорайону «Канал», але це сталося лише для того, аби зайняти більш вигідні для ведення бою позиції. За даними ISW, геолокаційні кадри, опубліковані 8 липня, свідчать про те, що ЗСУ просунулися вздовж вулиці Олега Кошового в західній частині того ж таки «Канала».

«Обстановка перебуває під контролем Сил оборони, — повідомив спікер Оперативно-стратегічного угруповання військ «Хотиця» Назар Волошин в ефірі телемарафону. — Основна маса обстрілів припадає якраз на південну частину Часового Яру. На цьому напрямі проведено 32 ворожі штурми, на місто — 5. Активно працювала ворожа авіація, проте акцент зміщується ближче до Торецького напрямку». Надзвичайно тяжкі бої тривають у районі Богданівки, Калинівки, Григорівки, Андріївки, Кліщіївки та Білої Гори.

У понеділок, 8 липня, російські війська планували продовжувати наступальні операції в північній частині Харківської області, проте жодного успіху не досягли. Причини невдачі рашистські блогери пояснюють постійними контрастами українських сил поблизу Глибокого та важкими боями у міських районах Вовчанська. Окупанти також спробували продовжити наступ на лінії Куп'янськ. Сватове, Кременна, однак ЗСУ відбили їхні атаки.

Війна, що перемістилася на територію росії, теж успішно триває. У ніч з понеділка на вівторок несподівано загорілися два трансформатори на електропідстанції у Генеральському. А також чулися вибухи в районі Морозовська, де розташований військовий аеродром. Обидві події мали місце на території ростовської області. ■

■ ТЕРОРИЗМ

Ракети кацапів — на дитячі голови

Військові рф мають відповідати за воєнні злочини

Андрій ХОДЬКОВ

Унаслідок ворожої атаки по Києву 8 липня загинули 27 людей, зокрема четверо дітей. Також відомо про 127 постраждалих. Загалом жертвами ракетного удару по Україні стали 36 людей, ще 170 зазнали поранень.

Близько 10-ї ранку росіяни завдали комбінованого ракетного удару по столиці. Усього ворог випустив 38 ракет, 30 з них було знищено засобами ППО.

Найкривавіший теракт росіяни вчинили у Шевченківському районі Києва, цілеспрямовано випустили ракету в найбільшу дитячу спеціалізовану лікарню Охматдит, де лікували маленьких пацієнтів зі складними захворюваннями з усієї країни. Після того, як пролунав вибух, посипалось скло... Дехто встиг спуститись в укриття.

На місце ракетного обстрілу одразу приїхали рятувальники і прибули волонтери. Навколо дитячої лікарні вибухався кілометровий людський ланцюг, хтось розбирав завали, інші з рук у руки передавали медикаменти та воду. На території розгорнули координаційний штаб, працювали лікарі та санітари. На дитячих обличчях і білих халатах медиків не раз виднілася запечена кров.

Російська ракета влучила у відділення токсикології, здебільшого там перебували важкі пацієнти з нирковою недостатністю. У корпусі навпроти вибуховою хвилею знищено кабінети, вибито шибки, уламки скла та снаряда потрощили медичне приладдя.

В Охматдиті серед загиблих — 30-річна львів'янка Світлана Лук'янчук. За словами міського голови Львова Андрія Садового, Світлана була сиротою, тож її

Після ракетного удару росіян.
Фото Андрія ХОДЬКОВА.

вихованням займалася рідна тітка. Після школи дівчина закінчила медінститут ім. Богомоля. Працювала дитячим нефрологом.

Ще в Шевченківському районі, в іншій локації, в багатоповерховому житловому будинку зруйновано повністю один під'їзд, решту — пошкоджено.

Унаслідок численних влучань у Києві також зафіксовано часткове руйнування п'ятиповерхового житлового будинку в Голосіївському районі. Поруч пошкоджено дошкільний навчальний заклад.

Частково поруйновано 4-поверхову будівлю медичного центру у Дніпровському районі, загинуло 9 осіб та 5 постраждало.

У Святошинському районі пошкоджено приватні будинки та будівлю Фахового економічного коледжу.

Ще в Солом'янському районі пошкоджено бізнес-центр «Доміно», де виникла пожежа, яку було ліквідовано; там загинуло 7 осіб та 9 постраждало.

Пошкоджено приватний будинок та приміщення аптеки у Дарницькому районі.

Після російських обстрілів 8 липня дії рф засудили лідери багатьох країн, представники дипломатичних місій, акредитованих в Україні. Посол Франції Гаель Вейсьєр у мережі X написав, що росії доведеться відповідати за атаку на Охматдит. ■

■ ПАМ'ЯТЬ

Щоденник війни і правосуддя

У Капітолівці відкрили мурал, присвячений загиблим українським письменникам Володимирі Вакуленку та Вікторії Амеліній

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харківська область

У перший день липня письменнику Володимирі Вакуленку могло б виповнитися 52 роки. Цього ж дня за містичним збігом обставин після тяжкого поранення рік тому померла відома письменниця і громадська діячка Вікторія Амеліна. Саме завдяки їй світ побачив книгу «Я перетворююсь. Щоденник окупації. Вибрані вірші», що була створена на основі записів Володимира вже під час рашистського вторгнення. У передмові до видання Вікторія, зокрема, написала й таке: «Збувається мій найгірший страх: я всередині нового Розстріляного відродження».

Аби увічнити пам'ять обох митців, у рідному селі письменника відкрили мурал, над яким працювала харківська художниця Дарія Хрисан-

фова та місцеві діти. «Усі говорять, що він надзвичайно світлий. Кожна його площина — це вікно у сад, у якому багато сонця, любові і дитячих мрій. А на одній із мальви побачите Пташку — нашу Віку», — написала у фейсбуці Тетяна Терен, виконавча директорка PEN Ukraine.

Як відомо, Капітолівка була окупована на початку березня 2022 року. У селі зникло світло, зв'язок, інтернет, тому звірства москвитів Володимир описував на листках, вирваних із блокнота. Шансів, що вдасться уникнути арешту, у відомого активіста і волонтера фактично не було, тому він закопав свій щоденник на власному подвір'ї. Там його і знайшла Вікторія Амеліна, яка після звільнення Харківщини разом з громадською організацією Truth Hounds документувала воєнні злочини рашистів на сході країни.

Деякий час була надія, що окупанти вивезли Володимира Вакуленка до росії і він залишиться живим. Але сталося найгірше. Письменника вбили після катувань двома пострілами з пістолета Макарова. Поховали його лише через місяць у могилі №319 разом з іншими жертвами репресій.

Від зброї окупантів роком пізніше загинула і 37-річна Вікторія. В пам'ять про неї американське видавництво St. Martin's Press 18 лютого 2025 року випустить англійськомовну книжку з документальними свідченнями жінок про російсько-українську війну, які збрала письменниця. Книга вийде під назвою War & Justice Diary: Looking at Women Looking at War — «Щоденник війни і правосуддя: Дивлячись на жінок, які дивляться на війну». До цього видання увійшли розповіді лауреатки Нобелівської пре-

мії миру Олександри Матвічук, адвокатки та нині військової Євгенії Закревської, правозахисниці Лариси Денисенко, а також бібліотекарки з Капітолівки Юлії Какулі-Данилюк, яка допомогла відшукати щоденник закатованого Володимира Вакуленка.

Після відкриття муралу в сільській бібліотеці відбувся вечір пам'яті Вікторії і Володимира. «Була презентація розслідування про вбивство окупантами, — повідомила літературознавиця та волонтерка Ольга Бондар. — І поезія Володі й Віки вголос з їхніх книг. А ще багато прониклих, важливих слів про них. Хтось із присутніх сказав ключове у характеристиці Володимира — «він був представником дітей у дорослому світі. А це такі риси характеру, як безкомпромісна чесність і часто незручна правдивість максималіста». ■

Валентина ГРИГОРЕНКО

■ СПАДЩИНА

Скарби Криму

У Києві показують повернуті з Нідерландів музейні експонати, які намагалася привласнити росіяни

На території Києво-Печерської лаври у Скарбниці Національного музею України експонується унікальна виставка «Скарби Криму. Повернення». Представлені експонати вдалося відсудити у РФ, яка намагалася довести, що після незаконної анексії нашого українського Криму всі музейні експонати з тамтешніх музеїв належать росії.

Нагадаємо, рік тому, у червні, Україна здобула історичну перемогу в міжнародному правовому полі. Верховний суд Нідерландів підтвердив рішення судів попередніх інстанцій про повернення Україні експонатів виставки «Крим: золото й таємниці Чорного моря», що діяла в Музеї Алларда Пірсона в Амстердамі у 2014 році. Туди вона перемістилася з Німеччини, де експонувалася з літа 2013-го по січень наступного року.

У колекції — давньогрецькі, давньоримські, пізньоскіфські, сарматські, гунські й готські речі, знайдені впродовж XIX–XXI століть під час археологічних досліджень Криму. Загалом це 565 експонатів, або ж 2 тис. 111 одиниць зберігання з колекцій чотирьох кримських музеїв: Центрального музею Тавриди, Керченського історико-культурного заповід-

ника, Національного заповідника «Херсонес Таврійський» та Бахчисарайського історико-культурного заповідника.

У Національному музеї історії України акцентують: передача артефактів, відомих як «скіфське золото», є логічним і справедливим завершенням тривалої судової тяганини за право власності між Україною та кримськими музеями, а фактично — росією, яка окупувала півострів. Рішення нідерландського суду підтверджує юрисдикцію України щодо кримської культурної спадщини, виходячи із суверенного права України на територію Кримського півострова, визнаного на міжнародному рівні.

Загалом виставка «Скарби Криму. Повернення» розповідає про 1 тис. 200 років історії й нагадує про те, що російські окупанти продовжують розгра-

бування археологічної спадщини українського Криму.

Гендиректор Національного музею історії України Федір Андрощук нагадує, що культурна спадщина нині є стратегічним поняттям, а ця виставка саме про це — про те, як Крим був окупований, як культурна спадщина використовується нині Росією у її пропагандистських планах і як ми маємо та мусимо цьому протистояти.

Уже в перші дні роботи виставки її прийшли подивитися сотні людей. Привертають увагу прикраси, предмети побуту, мистецькі кам'яні плити. Ось, наприклад, двотисячолітні китайські дерев'яні шкатулки. Знайшли їх неподалік Бахчисарая, в Усть-Альмі — в одному з найбільших і найбагатших некрополів пізньоскіфської культури. В ті давні часи везли їх у Крим північною гілкою

Змієнога богиня.
Фото Валентини САМЧЕНКО.

Шовкового шляху. А реставрували їх у Японії впродовж кількох років найкращі майстри, буквально складаючи знайдені фрагменти.

Центральним експонатом виставки «Скарби Криму. Повернення» є кам'яна скульптура Змієнової богині. Цей артефакт датовано першим століттям до нашої ери. А на другому поверсі Скарбниці, в межах іншого виставкового проєкту, можна побачити знамениту Скіфську пектораль (високохудожню копію, допоки у повномасштабний період російсько-української війни оригінал

убезпечено в надійному місці).

Там же, у Скарбниці, яку надаремно називають «Золотою коморою», продовжує працювати виставка «Miras. Спадщина», яка відкрилася 31 жовтня 2022 року. Це перше комплексне представлення найбільшої на материковій частині України колекції кримськотатарського ювелірного мистецтва і побуту XIX–початку XX століття.

Експозиція виставки «Скарби Криму. Повернення» у Скарбниці триватиме до остаточної деокупації Криму. Після неї колекцію планують перемістити на територію півострова. ■

■ РЕЗОНАНС

Кати гідності досі на волі

Чи закриють справу проти екскомандира львівського «Беркута»

Андрій ХОДЬКОВ

У Києві Святошинський районний суд наприкінці червня мав розглянути апеляцію про закриття справи за закінченням строків давності. За підсумками судового засідання розгляд перенесли на 13 серпня у зв'язку з неявкою більшості потерпілих.

Згадаймо 18 лютого 2014 року — ця дата назавжди закарбована кров'ю на сторінках української історії. В той день командири «Беркута» віддали злочинні накази про розгін активістів Революції гідності. Найкривавіші протистояння у Києві відбувалися на вулиці Інститутській, Кловському узвозі, Кріпосному провулку та вулиці Михайла Грушевського.

Із боєм в очах про події того дня згадає 84-річний учасник мирної ходи Іларіон Лазебний:

— На вулиці Інститутській нас почали поливати з брандспойтів водою з хімікатами; від одного ковтка перехоплювало подих, дихати було неможливо. Коли ми почали відступати, на нас кинули гранати, вони розривалися буквально на кожному квадратному метрі. Я бачив, як у нас над головою розриваються гранати, людей було настільки багато, що гранати не долітали до землі, вибухали в натовпі. Це було місиво, мертві падали... В цьому місиві я втратив свідомість, скільки там пролежав не знаю. Опритомнів від силь-

ного болю — наче на мене колоди скидають, а вони все падають і падають. Потроху почав виповзати та йти. А вони доганяють та знову б'ють, вигукуючи: «Ми вам дамо революцію!».

Для виконання злочинних наказів розгону активістів було залучено керівництво ГУ МВС України в місті Києві, зокрема, тимчасово виконуючого обов'язки начальника Головного управління МВС України в м. Києві Валерія Мазана, заступника начальника Головного управління — начальника міліції громадської безпеки Петра Федчука, командира «Беркута», підпорядкованого ГУ МВС України в м. Києві, — Кусюка С. М. та командирів сил з числа підрозділів міліції громадської безпеки, відкомандированих з інших регіонів України, командира харківського «Беркута» Віктора Шаповалова, севастопольського «Беркута» Сергія Колбіна та львівського «Беркута» підполковника міліції Ростислава Пацяляка.

Кримінальне провадження проти останнього розглядається понад десять років. За свідченнями очевидців та потерпілих, протягом десяти років адвокат Пацяляка Вознюк Наталія Анатоліївна зірвала 35% засідань.

«Ми майже дійшли до вироку, було допитано 78 свідків зі сторони потерпілих, також допитані свідки зі сторони Ростислава Пацяляка. Роботи залишало-

Львівський «Беркут» очолював підполковник міліції Ростислав Пацяляк.
Фото Андрія ХОДЬКОВА.

ся на 3-4 години — допитати екскомандира львівського «Беркута» та провести вирішальні дебати. Однак в останні два місяці до закриття справи за закінченням терміну давності адвокат Вознюк разом з суддею Ясельським не змогли погодити жодного засідання, тим самим планомірно затягнули розгляд справи до її закриття», — зазначає Василь Пазиняк, активіст громадського об'єднання «Нескорений Майдан 18».

Які прогнози потерпілих щодо розгляду справи 13 серпня? Невтішні, все ж таки десяток років боротьби в стінах суду дає про себе знати.

«Суддя Бандура грає дуже гарну виставу, нині він наголосив, що буде повідомлено всіх 78 потерпілих. Потім буде зачитано повторно обвинувальний акт,

оскільки справу повернули на додаткове розслідування. Стару ухвалу суду було скасовано апеляційною інстанцією. Буде зачитано той самий обвинувальний акт, десятирічної давнини.

Після того будуть клопотання, прокурорські й адвокатські, Вознюк подасть нове клопотання про закриття цієї справи. Тоді прокурори знову вимагатимуть, щоб справа розглядалася згідно з чинним законодавством, знову будуть клопотання про повідомлення всіх 78 потерпілих, збір доказів та інформації. Думаю, що до кінця року ця справа буде таки розглянута і буде закрита за завершенням терміну давності», — прокоментував активіст Революції гідності, ексдепутат VII скликання Василь Пазиняк. ■

Людмила НІКІТЕНКО

■ ТРАГЕДІЯ

Вогонь втрати

Під час пожежі загинула молода сім'я військового та їхня 2-річна дитина

Жахлива трагедія сталася у Черкасах: на пожежі загинула молода сім'я. Про це «УМ» повідомили в управлінні ДСНС у Черкаській області. За словами надзвичайників, рятувальники отримали повідомлення про пожежу в 5-поверховому житловому будинку на вулиці Хрепцятник. «Унаслідок цієї пожежі загинули тато, мама і дворічна дитина. Причина виникнення

надзвичайної ситуації встановлюється», — зазначають в обласному управлінні ДСНС.

Як інформує черкаський сайт vikka.ua, загинула родина Панаєнків: Максим, Маша і їх-

ній син Льова. Максим Панаєнко — відомий у Черкасах адвокат, юрист та підприємець. Він є співвласником кількох фірм, які володіють об'єктами нерухомості в місті. У 2006 році вступив до Київського університету внутрішніх справ і в 2011 році отримав диплом спеціаліста за фахом «правознавство». Зайнявся приватним бізнесом. Двічі балотувався до Черкаської міської ради. Перший раз — від Партії віль-

них демократів, другий — від «Європейської Солідарності». Але жодного разу не був обраний.

Як говорять друзі і знайомі загиблого, він був завжди привітний і веселий. У 2022 році, коли розпочалася повномасштабна війна, вступив до лав Черкаської територіальної оборони. Хоча мав можливість отримати відстрочку. Воював разом із побратимами на Запорізькому напрямку. ■

■ РОЗРАХУНКИ І ПРОРАХУНКИ

Заглянути вглиб Заходу

Під кутом саміту НАТО

Тетяна ПАРХОМЧУК

Не покидає відчуття, що час титанів у світовій політиці закінчився. Світ зараз узагалі ніби залишився майже зовсім без дорослих. Коли лідерів держав обирають технології — на будь-яку комаху правильно направляється світло, гроші, політологічні рекомендації, — в цій проєкції вона видається тигром, але це не міняє суті. Україна на всіх рівнях, від високих кабінетів до домашніх кухонь і соцмереж, тупцюючи по «злитих» версіях плану імовірних перемовин із росією, дебатують по кожному пункту, що стосується цілісності держави.

А тим часом над Миргородом, на Полтавщині, по кілька годин безкарно шастають розвідувальні дрони; москва продовжує гатити по українській енергетиці, американські ж політологи, змагаючись у точності аналітичного прогнозу, зважують, чи продовжить Джо Байден боротьбу за президентське крісло, чи зійде з дистанції.

Явні й приховані антиукраїнські союзи

Партнери України наразі випускають з уваги, що на міжнародній арені саме Китай хоче стати новою Америкою. Росія і колишні країни третього світу є лише ресурсом для досягнення його мети. Російська агресія проти України — це портал для атаки на західну цивілізацію, щоб забезпечити домінування автократій.

Війна в Україні має вирішальне значення для встановлення майбутнього світового порядку. Корейська Народно-Демократична Республіка існує винятково завдяки фінансовій та ресурсній підтримці Китаю. Договір з росією лише розширює можливості цих своєрідних союзників формувати нову військово-політичну вісь з позиції сили.

Найближчим часом, за даними російських ЗМІ, отриманих від інсайтів російського МЗС, москва збирається підписати договір «Про всеосяжну співпрацю» з Іраном.

Водночас індійська газета The Tribune повідомила про візит за день до саміту НАТО у Вашингтоні, 8 липня, до путіна новообраного прем'єра Індії Нарендри Моді.

У 2019 році він зустрічався з путіним у Владивостоку. Делі не виступив із засудженням воєнного вторгнення в Україну, не став підписувати швейцарське комюніке і є одним із головних російських інвесторів, купуючи ледь не половину її нафти.

Можливо, титани підсліпуватимуть, тому вони не хочуть злазити з порохів бочок.

Джо Байдену і Дональду Трампу, зважаючи на їхній досвід, життєву практику й унікальні знання, неодмінно треба взяти це до уваги для управління й збереження світу.

Щодо Америки, то важко зрозуміти, чи стоїть питання стратегії й відновлення глобального лідерства як умови її процвітання.

Можливо, ми і не поринали б так глибоко в американську історію та політику, якби від неї не залежала українська державність.

Україна може стати тією критичною точкою, натиснувши на яку, Китай і росія послаблять іще досить молоду і прекрасну демократію, яка після Римської імперії своїм лідерством провела світ до нової цивілізаційної якості існування.

Це не тема дебатів Трампа і Байдена, Байдена і Трампа. Це проблема глобального вижи-

вання і переходу на інший, ще не відомий рівень цивілізації. Інакше спільний скляний будинок може розсипатися.

Якщо Америка Трампа самосунеться від світового лідерства, зануриться в самоізоляційний хаос під тиском вісі зла й диктатур, демократії почнуть падати. А такий варіант може бути. Після дебатів, котрі ЗМІ визнали невдалими для чинного президента США, політологи зазначають, що в Джо Байдена залишається всього два варіанти, які можуть відновити його шанси на перемогу проти Трампа.

Або замінити чинного віцепрезидента Камалу Гарріс, наприклад на 56-річного популярного губернатора Каліфорнії Гевіна Ньюсома, або, розпочавши жорстку дискусію про тиск на президента, зняти свою кандидатуру на користь іншого кандидата і таким чином демонструвати всі можливості обратитися повторно президентом.

Тим більше, якщо про це щодня писатиме американська преса, говоритимуть медіа та кипітимуть соціальні мережі.

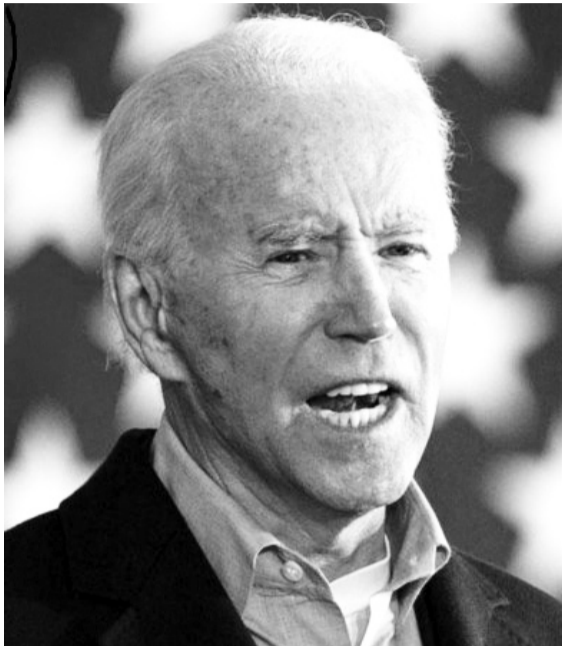
Однак Джо Байден прогнозовано нерішучий, не готовий до жорстких кроків і надто суб'єктивний. Він переконаний, що 11 липня Трампу суддя призначить покарання, можливо, з позбавленням волі. Тоді абсолютна більшість американських виборців не захочуть обирати засудженого злочинця і погодяться на менше зло.

Хоча, схоже, це найменше хвилює американських виборців і гіпотетичне судове рішення зовсім не бентежить самого Дональда Трампа.

Україна в центрі дебатів

Як і прогнозувалось, центральною темою дебатів двох кандидатів усе ж була Україна. Висновок не компліментарний для обох: ані Джо Байден, ані Дональд Трамп не мають логічної реальної стратегії завершення війни в Україні. Це створює ризики для майбутнього не лише на європейському континенті, а й для безпеки та стабільності всього світу. Джо Байден продовжує триматись за вже застарілу доктрину, що його головним завданням є одночасно не допустити Третью світової війни й участі Америки у війні проти росії, зберегти якимось чином суверенну цілісність російської федерації, а отже і владу путіна, і не дати йому захопити, денацифікувати Україну.

Але незрозуміло, яким чином це зробити: виснажувати російську економіку і воєнні

Америку чекає нелегкий вибір безпеки світу.

ресурси санкціями та безкінечними затяжними битвами ЗСУ з російською армією чи чекати відходу путіна від влади, чи дотиснути Київ, аби він пішов на поступки в інтересах росії, щоб зберегти обличчя її правителю?

Воєнну перемогу України Джо Байден усе ще не розглядає як єдину історично доведену можливість закінчити війну. Маючи перевагу над росією, Америка із союзниками так і не винесли уроків з Другої світової війни.

Суть стратегії президента США Рузвельта полягала в тому, щоб надавати союзникам, передусім Британії й Радянському Союзу, якнайбільше зброї без пауз, нарощуючи її поставки.

Джо Байден проціджує зброй-

тори виборчої кампанії чинного президента США сказали, що в Байдена є п'ять днів, щоб вирішити, чи піде він на президентські вибори, чи все ж поступиться місцем комусь з опозиції. П'ять днів закінчуються з останнім днем саміту НАТО у Вашингтоні.

Основне на саміті Альянсу, довкола чого ведуться розмови, — Україна зможе перемогти, якщо матиме достатню зброю. Не виключено, що озвучувана політика президента Зеленського щодо ймовірного початку перемовин базується на певних «пробних» умовах. Як-от повернення Херсонської та Запорізької областей, спільне управління Кримом, але позаблоковий статус — це певною мірою є тис-

Не виключено, що озвучувана політика президента Зеленського щодо ймовірного початку перемовин є певною мірою тиском на Захід, аби зрозуміти до кінця: він з нами чи ні?

ну допомогу через сито ще й обмежує її використання проти агресора на його ж території. Чудово розуміючи, що без перенесення війни безпосередньо в росію вона не буде завершена, якщо Україна не піде на поступки.

Неможливо зрозуміти, чи готовий президент Байден буде змінити цю стратегію та проявити необхідні волю і рішучість.

П'ять днів непростих роздумів

Отже, на дебатах з Трампом Байден поставив перед американськими виборцями і перед усіма нами задачу, котра не має простих рішень: чи здатен він фізично витягнути ще один президентський термін, зважаючи на постійні кризи й тиск на нього, що відбуваються системно і вочевидь продовжуватимуться.

Сумніви зародились, але наразі Байден, швидше, йде на вибори, ніж не йде. Його підтримують однопартійці на всіх державних постах. Особливо важливо для американських виборців те, що, хоч і дещо розгублені, але все ж йому висловили підтримку губернатори-демократи.

Водночас в американські ЗМІ просочилося, що організа-

ції міжнародні партнери з нами чи ні? Узагалі Захід готовий проїти шлях з нами стільки, скільки це буде потрібно, чи ні?

Нам потрібна перемога! А Заходу?

Україні потрібно якнайбільше зброї. Негайно, без затримки. Насправді це не є проблемою для США та їх союзників з погляду підризу їхньої власної обороноздатності. Бо вона тримається не на танках, артилерії й навіть ППО, а на ядерній зброї як системі майже абсолютного стримування. Якщо надто не занурюватися в психопатичність лідера Північної Кореї.

Байден неохоче дає зброю Україні, попри великий пакет Конгресу в 61 млрд доларів. Зараз зброї менше, вона не має достатньої сили, щоб завдати високоточних ударів углиб російських військ, аеродромів та інших військових об'єктів.

В Україні має бути зброї більше, аніж у росії. Для цього Байдену потрібно визначитись у головному: Україна має перемогти. Лише її воєнна перемога, достатня для усвідомлення путіним неможливості про-

довжувати війну, може дати шанс на її завершення.

Також необхідно твердо заявити, що використання будь-якого виду ядерної зброї отримає швидку й адекватну відповідь від НАТО.

Путін точно не самогубця, він гравець, геймер війни. Чим довше вона триватиме, тим вище може бути його залежність від постійної потреби брати в ній участь. Ніяких інших ліків проти цього не існує, окрім переваги на полі бою, яка може привести до знищення його солдатиків.

Джо Байден постійно переоцінює владіміра путіна. Його обережність, страх перед кремлівським маніяком не тільки паралізують волю діяти рішуче як лідера найбільшої воєнної імперії. Це деморалізує певною мірою союзників, які живуть в ілюзії знайти політичний компроміс із путіним, що вплинуло й на президента Зеленського.

Трамп у дебатах неприховано маніпулював усім, що стосується війни в Україні. Після когнітивної критики свого суперника другим за силою його тиску на нього було фінансування військової допомоги Україні на безповоротній основі. Це не популізм.

Отже, Трамп не розуміє загрози агресії путіна для Європи та Америки. При тому, що 70% республіканського електорату виступають за військову допомогу українцям.

Для росії війна проти США в Україні стала ідеологією, близькою до фашизму. Владімір путін постійно стверджує про неспроможність демократії загалом та її неможливість для традиціоналістської росії зокрема. Підписавши пакт «Про всеосяжне оборонне партнерство з Північною Кореєю», він на цьому геополітичному плацдармі будує ядерний союз проти США та їхніх союзників.

І в таких тривожних процесах Трамп не бачить загрози й не розуміє, що не Київ має виграти війну в москви, а Америка має перемогти росію в Україні. І хоча Дональд Трамп у дебатах на запитання модераторів не погодився з ультиматумом владіміра путіна про капітуляцію України, жодного розуміння, як він може діяти для завершення війни, немає. ■

Антон ОГЕЙ

ШТРАФНИЙ СИНДРОМ

Автомобілісти — це окремий вид людей. Принаймні так думають усі пішоходи, із заздністю дивлячись, як повз них проноситься блискучий залізний кін з теплим салоном, кондиціонером і музикою, поки вони очікують на автобус на старій розваленій зупинці під дощем або снігом. Безумовно, володіння автомобілем має свої беззаперечні переваги, як-от можливість подорожувати країною, не зачитуючи до дір розклад і час відправлення потягів чи «маршруток».

Гучні слова — і відсутність сенсації

Але, як і кожен з людських світів, світ автомобілістів також наповнений безліччю проблем. Що робити, якщо знову дорожчає паливо? А якщо автомобіль раритетний, а деталі на нього вже дуже важко знайти? Куди їхати, якщо знайоме СТО зачинилося на ремонт, а воно було єдине в містечку? Як не отримати штраф на рівному місці? Чи потрібні якісь папери для подорожі на авто за кордон?

Це лише частина питань, які турбують власників автомобілів. Насправді їх набагато більше, і всі доводиться вивчати та вирішувати.

Однак влада вирішила, що проблем, які є наразі у власників залізних коней, явно недостатньо. Зламати щось в автомобілях силою думки чиновники і депутати не можуть. А от додати головного болю — змогу мають. До того ж ще й медіа додають оливи у вогонь.

Уявляємо ситуацію. Приходить автомобіліст після робочого дня додому і вирішує відпочити. Вмикає ютуб, переглядає рекомендації, а там відео з прилизно таким заголовком — «ЗАБИРАТИМУТЬ авто на потреби ЗСУ??? Які автомобілі КОНФІСКУЄ держава???». Звичайно, побачивши такий заголовок, людина його не омине.

Дивиться одне відео, друге, третє — і ніде немає зрозумілої відповіді на слова, побачені у заголовках. Якісь невідомі «експерти», відмовки, замовчування. У результаті замість відпочинку людина витрачає вечір на те, щоб знайти відповідь на запитання і дізнатися, що ніхто в неї її авто конфісковувати не буде.

Щоправда, через тиждень-два ситуація повторюється. Проте відео вже мають трохи інший заголовок.

Мета — отримати багато переглядів

Хтось, можливо, звинуватив би водіїв у простодушності, мовляв, дивляться казна-що на ютубі, а потім думають, що в них хтось їхній «Запорожець» відбере. З цим можна було б погодитись, якби не одне «але». Здебільшого відео з подібни-

Стережись автомобіля, або Не ловись на клікбейт

Як напрацювати стресостійкість до владних новацій, які лоскочуть нерви

Бережіться негативних емоцій.
Колаж із сайту kigip.com.ua.

ми заголовками викладають знані й доволі популярні в народі ЗМІ.

Як приклад для розгляду можна взяти відео від «ТСН», яке вийшло два місяці тому і збрало понад 131 тисячу переглядів. Має назву «Відтепер ваше авто можуть забрати на потребу армії. Чи всіх це стосується?». Дуже коротке відео, всього-на-всього на хвилину, воно, однак, є доволі яскравим прикладом подібних публікацій.

Річ у тому, що ключова інформація, яка і є основною темою відео, розкривається буквально за кілька секунд до кінця, де говориться, що автомобіль у людей, у яких лише одне авто (тобто під цю категорію підпадають десь 90% автомобілістів країни), забрати не будуть. Увесь інший матеріал цього відео можна схарактеризувати одним словом: «вода».

Здебільшого відеоролики на ютубі з

подібними назвами мають хронометраж 12-20 хвилин. Суть та сама. Переважна частина відео — ходіння навколо і щедра поливання епітетами. Останні хвилини — коротке роз'яснення.

То нащо ж викладати такі відео, які фактично не несуть жодного сенсу? А все просто. Мета — перегляди. Сучасні медіа часто готові йти на все, щоб буквально вирвати їх в інших ютуб-каналів. Тут-таки як інструмент і використовується так званий клікбейт (заголовок новини або відео, який носить настільки грандіозний характер, що просто змушує читача на себе натиснути. Зазвичай за клікбейтом ховається посередня інформація низької якості).

Люди клацають на відео і починають його дивитися, щоб дізнатися інформа-

цію, якій передувала гучний заголовок. А оскільки ютуб не зараховує перегляд одразу, то журналісти й монтажери спеціально ставлять інформацію в кінець, щоб на відео перегляд спійманого на клікбейт глядача точно зарахувався.

Ну а далі все просто. Більше переглядів — більше грошей. На жаль, навіть у часи великої війни дехто з медійників, однозначно маючи скерування топменеджерів і власників, закидають довірливим глядачам масив інформації, яку не назвеш правдивою і потрібною.

А ще коли й у влади сверблять руки, щоб придумувати нові й нові санкції до автомобілістів, частина з яких абсолют-но надумані. Але є мета — здерти з водіїв якомога більше. ■

ПЕРЕДПЛАТА-2024

Разом — до перемоги!

Передплатити «Україну молоду» на серпень

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Якщо хто з вас ще не передплатив «Україну молоду» на 2024 рік, це можна зробити до 20 липня, і ви отримуватимете газету з 1 серпня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молоді» на 2024 рік:

на місяць — 77 грн.,

на два місяці — 154 грн.,

на чотири місяці — 308 грн.,

до кінця року — 385 грн.

Передплатний індекс — 60970

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере 15 грн.

Забиратимуть авто на потреби ЗСУ

1:51

Приклад заголовка для клікбейту.
Скріншот Антона Огея.

ОГОЛОШЕННЯ

Втрачені документи вважати недійсними, а саме: судовий білет МА №010971, виданий Державною службою морського та річкового транспорту України 06 грудня 2021 року, СУДНОМ UMS-470 №UA-UMSEA898C414; бортовий реєстраційний номер: ДАП-3154-К; тип та призначення судна: САМОХІДНЕ, МОТОРНЕ, ПРОГУЛЯНКОВЕ; дата державної реєстрації: 14 серпня 2015 року; дата та місце побудови судна: 2014, Україна; матеріал корпусу: АМГ; тип, кількість, номер та потужність двигунів: підвісний, один, Suzuki №110530, 70 к. с.; головні розміри якого: довжина 4,73 м, ширина 2,00 м, висота борту 0,83 м, яке у Суднову книгу України серії СКУ №050 внесене під №3169.

***

Втрачене свідоцтво про право власності від 17.01.2008 р., видане Головним управлінням житлового забезпечення ВО КМР (КМДА) (Наказ від 21.12.2007 р. №2271-С/КІ) на кв.

«Україну молоду» можна прочитати в усьому світі через партнерську мережу PressReader

■ ПЛАНІВ ГРОМАДДЯ

Лариса САЛІМОНОВИЧ

У нас сьогодні з'явився рідкісний шанс відбудувати знищені окупантами підприємства на більш високому технологічному рівні. Але, на думку кандидата економічних наук, голови Комітету економістів України Андрія Новака, відновлення втраченого не принесе суттєвих змін, якщо управлінська і бізнесова еліти не зважаться реалізувати в країні чітку модель економічного розвитку. Яким шляхом піти і з чого почати — питання далеко не риторичні, тому вимагають конкретних відповідей уже зараз.

«Держава має відбудувати винятково те, що є державною власністю»

■ **Пане Андрію, окупанти обстрілами знищили фактично всі великі підприємства на сході та півдні країни. Як на вашу думку, чи є сенс відновлювати їх заново? Можливо, в середовищі економічних експертів вже обговорюється план створення більш сучасних компаній на прикладі фірм, які нині випускають дрони та іншу військову техніку?**

— Мовою математики, відбудова зруйнованого — це необхідна, але недостатня умова для того, аби ми через деякий час не дійшли висновку, що втрати і жертви, які зараз несе Україна, виявилися марними. Тобто, замало — відбудувати зруйноване. Необхідно вивести українське виробництво на більш високий рівень економічного розвитку. Головне при цьому — значно поглибити структуру національної економіки і перейти від економіки ресурсної до економіки індустріальної і високоіндустріальної. Торгувати з усім світом потрібно не сировиною та ресурсами, як зараз, а готовими товарами і послугами. Тільки тоді наша економіка буде високорозвинутою, що дасть змогу підвищити рівень життя населення. Якщо ж ми відбудуємо зруйноване на старих принципах, то для українців нічого не зміниться. Ми і далі матимемо кілька десятків супербагатих олігархів (власників цих ресурсних підприємств), а решта залишиться на тому ж рівні життя, на якому була і є зараз, на жаль.

■ **До речі, про олігархів. Переважна більшість із них на початку повномасштабної війни успішно виїхала за кордон і третій рік поспіль тримає носа за вітром. Що буде з їхніми зруйнованими підприємствами, придбаними свого часу фактично за безцінь? Може, на державному рівні вже обговорюється ця проблема?**

— Основним джерелом фінансування відбудови приватних підприємств мають бути їхні безпосередні власники. Умовно кажучи, якщо власник «Азовсталь» хоче її відбудувати в якомусь вигляді, то основним джерелом відбудови має бути він сам. У свою чергу, держава повинна відбудувати винятково те, що є державною власністю, а місцеві органи влади, відповідно, — те, що є власністю муніципальною. У жодному разі не можна допустити, щоб з державного бюджету відновлювали об'єкти приватного сектору.

Що ж стосується власності, якою фактично володіли в Україні російські бізнесмени і компанії, то вона повинна бути повністю націоналізована безоплатно, як власність країни-агресора. Переглянути потрібно також подовження так званої внутрішньої приватизації, коли об'єктами (особливо стратегічними) заволоділи, умовно кажучи, українські бізнесмени. У цьому випадку необхідно провести або денационалізацію за результатами цього перегляду, або перевірити реальне виконання вимог щодо умов приватизації.

Навіщо це потрібно? Протягом 30 років незалежності наша економіка не розвивалася, а деградувала, що зрештою й призвело до можливості війни як такої. Україна за цей час була повністю знекровлена. У результаті в росії склалося враження, що Київ можна взяти за три дні й за стільки ж часу окупувати решту території. Тобто це була, як виявляється тепер, гібридна агентурна робота зсередини. Ключові економічні об'єкти — енергетичні, нафтопереробні, металургійні — опинилися у власності російських компаній та бізнесменів. Це один з прикладів гібридної агресії, яка працювала з перших місяців проголошення незалежності України.

«Країни візьмуть шефство над конкретними областями з їх відбудови»

■ **Московська орда знищила не лише заводи, а й тисячі шкіл, лікарень, житлових будинків. Зараз є надія, що відновити зруйноване нам допоможе світ. Чи можна сьогодні говорити про певну конкретику?**

— Відбудова вестиметься не за однією, а за багатьма складовими. По-перше, гроші надходять з різних джерел. Найбільше з них — це арештовані російські активи: державні, корпоративні й приватні. По-друге, це, безумовно, міжнародні фінансові інституції — Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку. По-третє — уряди десятків країн світу, які сьогодні становлять коаліцію підтримки України. Ми вже навіть знаємо таку ідею, що ці країни візьмуть шефство над конкретними областями щодо їх відбудови. Це одне джерело, безумовно, — наші внутрішні ресурси — центральний та місцеві бюджети, в міру своїх фінансових можливостей. І ще одне джерело — це приватний бізнес, український та іноземний.

■ **Тобто є надія, що іноземні кошти не потраплять до рук наших корумпованих і напрочуд ненаситних чиновників, а будуть використані саме за призначенням?**

— Та за відбудову я взагалі не переживаю. Іноземці, звісно ж, усе контролюватимуть, тому що це їхні гроші. Роботи виконуватимуться за допомогою сучасних технологій. Усе в нас буде набагато красивіше і функціональніше, ніж дотепер. Отримаємо прекрасні дороги, тротуари, садочки, лікарні. Навколо все буде дуже гарне. Але водночас не варто забувати, що освоювати кошти наші партнери будуть силою своїх компаній, руками своїх людей, використовуючи свої матеріали, які масово завозитимуть. У нас візьмуть хіба що пісок, щебінь і, можливо, метал. Все інше, те, що дорожче, буде їхнє. Будівельні бригади чий будуть? Їхні. Можливо, залучать наших чорноробів. А фахівці з високими зарплатами — інженери, техніки, технологи — будуть їхні. Тому відбудова України — це додат-

Книга Андрія Новака «Як підняти українську економіку» пережила п'ять видань. Фото з фейсбуку

Андрій Новак: економіка виробляти усі

Відбудова зруйнованих підприємств не змінить наше життя, якщо в країні не буде реалізовано власну економічну модель або стратегію розвитку

ковий поштовх для розвитку їхнього ВВП. Кожної з цих країн.

■ **А як ви вважаєте, у теперішньої влади вистачить політичної волі запропонувати іноземним партнерам умови, які б не відбили в них охоту вкладати кошти у відбудову зруйнованого? Як відомо, до війни інвестори оминали Україну через корупцію, вимагання хабарів, присутність прозорих правил гри.**

— Кожна країна і компанія, яка виявить бажання взяти участь у відбудові України, вимагатиме певних гарантій використання цих коштів, а також прозорих правил ведення господарсько-підприємницької діяльності. Ніхто не займатиметься благодійністю. Кошти вкладатимуть з однією метою — отримання прибутку. Інакше економіка не працює. Немає інтересу — немає вкладення грошей. Це треба розуміти чітко, тому Україні необхідно запропонувати надзвичайно прості і прозорі умови ведення підприємницької діяльності, взаємодії з органами центральної і місцевої влади. І все це в підсумку вимагає того, аби в країні нарешті почала реалізовуватися українська економічна модель або стратегія розвитку. Без цього жоден інвестор, і внутрішній, і особливо зовнішній, вкладати кошти не буде. Та і як можна інвестува-

ти в країну, яка сама не розуміє, куди рухається і як збирається розвиватися? Саме відсутність економічної моделі розвитку і призвела до системної деградації нашої економіки і уможливлення війни як такої.

■ **Тобто ви хочете сказати, що увесь цей час наш бізнес існує у повному хаосі, де кожен виживає як може?**

— Ми постійно обговорюємо підвищення тарифів, податків — і все. А це вже наслідки, латання дірок. У той час, коли економічна політика (її в Україні не було ніколи) — це певна послідовність дій на певний період відповідно до обраної економічної стратегії. Якщо остання відсутня, то немає і послідовності дій. Є лише реагування на факти економічних проблем, які вже відбулися. Обвалився курс гривні — реагуємо, утворилася дірка в бюджеті — реагуємо. Отак 33 роки і живемо. При цьому все деградує, підприємства рижуть на металобрухт, ніякого стратегічного бачення немає. Так поступово і до війни дійшли.

Водночас економічна модель — це план дій мінімум на 15 років. Я розробив таку модель і представив у книзі «Як підняти українську економіку». Книга вже пройшла п'ять видань. Там ідеться про те, що економі-

ка будь-якої країни працює на взаємодії трьох функцій — виробництва, продажу і розподілу. Але в нас жодна з них не діє ефективно. Наприклад, ми все менше виробляємо самі, а все більше імпортуємо. Причому виробляємо ресурсно-сировинні дешеві товари, а купуємо готові, де майже вся додана вартість сформована у тих країнах, звідки товар. Ця дорога привела нас до економічної ями.

Друга функція — продаж. Аби зрозуміти, як вона працює, достатньо зайти до будь-якої торговельної точки, незалежно від масштабу. Товари чийого виробництва там побачимо? Скрізь переважає імпорт, окрім продуктів харчування. Ну ще б при наших чорноземах і продуктів не було своїх! Тобто функція продажу програє навіть на внутрішньому ринку.

Ну і третя функція — розподіл. Вона працює у двох частинах — державній і приватній. У приватній я не бачу особливих проблем, оскільки ми як приватні особи свої кошти розподіляємо так, як вважаємо за потрібне. А ось у державній (ідеться про бюджети всіх рівнів) у нас — великі проблеми. Які? Корупція, нецільове використання бюджетних коштів, хабарі.

І ще одне. До економіки потрібно підходити комплексно,

Андрій Новак презентує свою модель економічного розвитку.
Фото з фейсбуку.

«Українська повинна товари і послуги»

Зруйновані українські підприємства мають відбудувати їхні власники.
Фото з сайту pik.net.ua.

у тому числі й при формуванні економічної стратегії розвитку. Саме тому моя модель називається трифункціональною економічною моделлю, яка передбачає певний алгоритм дій. Тобто дій, що спрямовані на підвищення ефективності в роботі кожної з трьох функцій і пришвидшення динаміки взаємодії між ними. Тільки таким комплексним підходом можна реально вивести рівень розвитку української економіки на вищі сходи. Латати, ремонтувати, робити косметичний ремонт чинної економічної системи — все це не має жодного сенсу, бо вона за своєю природою є неправильною і неефективною.

«Україна повинна стати Китаєм у Східній Європі»

■ У нашому випадку на що треба робити ставку? Що у нас може бути причиною економічного дива?

— Ні на які опорні точки ми не повинні робити ставку в жодному разі. Ми це робили всі роки незалежності. Свого часу економіка УРСР виробляла все — від голки до космічних ракет і супутників — масово, серійно, конвеєрно. Одяг, взуття, меблі, електроніку, техніку, автомобілі, автобуси, вантажівки, локомотиви. Наша мета — відбудувати нову високорозвинену індустріальну економіку з виробництвом усіх без винятку

товарів і послуг, але вже на сучасних технологіях. Для цього є усі складові і ресурси — вода, земля, надра, лісові ресурси, а найголовніше — людські, інтелектуальні, наукові. Українські підприємства і науково-дослідні інститути володіють найголовнішим — ноу хау. Ми знаємо, як виробляти абсолютно все. Тобто, іншими словами, Україна повинна стати Китаєм у Східній Європі. Або Китаєм у центрі Європи.

Ставку на кілька галузей можуть робити так звані карликові країни, оскільки там природно їх просто не може бути більше.

■ Але ж, пане Андрію, українські товари, що витримують конкуренцію, і зараз виробляють, продають і купують. Тож чи варто за моделлю УРСР ставити за самоціль випуск абсолютно всього? Ті ж радянські люди при заповнених універмагах масово ганялися за американськими джинсами, японськими куртками і європейським взуттям.

— Ви не вловили основну ідею. Я не за те, щоб відновити модель УРСР. Я за те, що нам не треба ні в кого купувати патент на будь-що, адже ми самі володіємо ноу-хау з виробництва всього. Усе вироблялося у нас конвеєром. Усе це треба відновити, але вже на більш сучасному, високому технічному рівні.

■ Я навіть не уявляю, що у нас можна відродити ще, окрім того, що вже і так відродилося. Якщо налагодити той же випуск комп'ютерів, вони складатимуться з іноземних деталей.

Але це й так робиться зараз.

— Вам навести приклад Тайваню, який свого часу політично вирішив відірватися від Китаю? Ресурсів немає, нічого немає, але країна зараз випускає 80 відсотків чипів у світі.

■ Правильно. Вони знайшли свою нішу.

— Тому що це маленька країна з невеликою територією, де немає ніяких ресурсів. У нас же є всі види ресурсів, у нас величезна територія і велика площа чорноземів. Ми не повинні відмовлятися від виробництва будь-чого тільки тому, що хтось це вже виробляє. Якщо вже зовсім образно сказати, то нам варто орієнтуватися на модель країни, що є чимось третім між Німеччиною, Швецією і Японією. І німецька, і шведська, і японська економіки випускають усі без винятку товари і послуги. Причому кожна з цих країн на порядок бідніша за ресурсами від України. Отож, якщо ми хочемо мати високий рівень життя, немає іншого шляху, ніж вирватися із сировинно-ресурсної економіки, коли виробляємо і продаємо лише зерно, олію, курятину і метал, а імпортуємо техніку, взуття, меблі і все, що нас оточує. Цей шлях — у нікуди. Це шлях туди, куди ми прийшли.

■ Взуття і в нас багато продається вітчизняного. Меблі також є — і заводські, і на індивідуальне замовлення. Я б не сказала, що ми споживаємо лише імпорт. І тим більше не погоджуся з тим, що громадяни названих вами країн купують товари і послуги винятково свого виробництва. Ринок напрочуд глобальний. Люди скрізь купують те, що хочуть і що можуть собі дозволити.

— Правильно, це і є те, що називається функцією продажу. Нам потрібно також зробити певний алгоритм дій, щоб повернути спочатку на внутрішньому ринку споживача до своїх товарів, а потім поступово виходити на зовнішні ринки. Все це потрібно робити. Ми не можемо базуватися на тому, що у нас є станом на сьогодні. Ми повинні формувати порядок денний на завтра.

■ Але ж, пане Андрію, люди, які займаються бізнесом, добре володіють ситуацією. І те, що їм вигідно, — будуть виробляти, а те, що не вигідно, — не будуть. Головне — створити сприятливі умови для ведення підприємницької діяльності.

— Ось! У цьому і полягає економічна політика, щоб держава показала стратегію свого розвитку. Щоб бізнес побачив (і наш, й іноземний), куди рухається країна. Якщо держава каже, що я рухатимусь у 5-6 точок, то бізнес вкладатиме лише у ці точки. І більше нікуди. Якщо держава каже, що ми стаємо європейським економічним гігантом і для цього створюємо відповідні умови — податкові, митні, грошово-кредитні, банківські, адміністративні, — от тоді і внутрішні, і зовнішні бізнесмени зрозуміють: ага, Україна йде таким шляхом, тому ми можемо вкладати не в 5-6 точок, а в усі напрямки — від енергетики до виробництва літаків «Антонов».

«Успішним народам нічого з неба не падало»

■ Пане Андрію, даруйте, але я не згодна з тим, що в Україні відсутня економічна модель як така. Вона є, але, на жаль, кланово-олігархічна. Усі закони, правила гри, система оподаткування заточені на те, аби захистити інтереси винятково вузь-

кого прошарку великих бізнесменів. Решта змушена пристосовуватися, вивертатися, виживати. Фактично вся країна задовольняється крихтами, що падають з їхнього панського столу. Отже, хоч би якою геніальною була ваша чи ваших колег економічна стратегія, її ніхто й не подумав реалізувати за такого стану речей. Можливо, у вас є порада, як розвинути саму залізобетонну структуру? Поки що ні два Майдани, ні кровопролитна війна не принесли жодних результатів.

— Тут важливі два моменти. Перший — виконавча гілка влади. Це коли політична бізнес-еліта домовляється про прийняття обраної економічної моделі, і на її основі визначаємося, що будемо робити упродовж наступних 15 років. Далі приймаємо відповідні закони, постанови і, незалежно від зміни складу Верховної Ради, реалізуємо цю економічну модель. Тобто йдеться про варіант, коли чинна бізнес-еліта домовляється і приймає певні правила.

А якщо не домовляється і не приймає, тоді потрібно проводити вибори — президента, парламенту і місцевих органів влади. Просто тоді вже треба апелювати до виборців, до людей. Мовляв, шановні, якщо ви далі будете голосувати за відосиками і за тіктоками, роблячи на основі цього свій політичний вибір, тоді, вибачте, будете жити точно так (плюс-мінус дві гривні), як живеєте зараз і жили до цього часу. Є шанс, що вибір люди таки зроблять не за відосиками і тіктоками, а за змістом. Тобто цікавитимуться, хто з політиків чи політичних партій пропонуватиме не популістське «завтра буде удвічі вища зарплата», а реальні проекти. Кандидатам варто ставити одне запитання: яка твоя стратегія і які параметри реалізації цієї стратегії. Поетапно, в цифрах. Тільки за таким критерієм треба робити свій політичний вибір. Чи, може, ви знаєте інший шлях?

■ Ваші варіанти, звісно, правильні, але надто ілюзорні для реалізації у нашому теперішньому суспільстві.

— А по-іншому просто не буває. Те, що ми називаємо японським чи західноєвропейським дивом, насправді ніяке не диво. Цим народам нічого з неба не падало. Усе було рукотворно сформовано їхніми політиками і лідерами, виходячи з конкретного набору ресурсів. Україна має унікальний набір ресурсів, якого немає ніде. І відповідно до цього набору має працююватися економічна модель розвитку країни. Тайвань, наприклад, не має нічого. А з нічого що вони можуть виробляти? Те, що не потребує сільськогосподарських земель чи залізних руд. Вони купують дешевий метал, а далі своїм розумом перетворюють на чипи. От вони й створили власне диво.

Але це невелика країна. Нам така модель не підходить. Тому є два шляхи. Або політична еліта хоча б за наслідками війни береться за голову, запитує у наукового співтовариства України, яку модель треба мати. У випадку появи різних пропозицій — обговорює деталі на прикладі конкретної моделі. А якщо ж навіть війна не змусить наших олігархів, бізнесменів і політиків узятися за розум, залишається другий варіант — через вибори пом'якшити цих політиків і вгамувати безмежні апетити олігархів та великих бізнесменів. ■

САМОВРЯДУВАННЯ

Коли ти юний — твої можливості безмежні

У шести регіонах України відкриють 12 просторів для молоді

Молодіжний простір «Знайди себе» у Підволочинську (Тернопільщина).

Тетяна ВЕРБИЦЬКА

12 молодіжних просторів запланувала відкрити цього року Програма USAID (незалежного агентства федерального уряду США) DOBRE у громадах Тернопільської, Дніпропетровської, Кіровоградської, Чернігівської областей, на Буковині та Прикарпатті. Загальна сума інвестицій становитиме понад 115 тисяч доларів.

Молодіжний простір у територіальній громаді — це не просто красиво відремонтована кімната із сучасною технікою. Це локація, де вирує молодіжна робота, де молодь може зустрічатися, спілкуватися і корисно проводити вільний час поза віртуальними соціальними мережами. Тут навчаються на тренінгах, мовних клубах та майстер-класах, проводять зібрання молодіжних рад при органах місцевого самоврядування та активно залучають юнаків та юнок до участі в житті громади.

У червні на заході України відкрилися одразу чотири молодіжні простори, ще два — вже повністю облаштовані та очікують офіційного відкриття. Усі проекти виконуються на умовах співфінансування з місцевих бюджетів, де громади беруть на себе визначення локації та її облаштування, а Програма USAID DOBRE — закупівлю цифрового обладнання та меблів.

Молодіжні простори SHUM.OK у Шумській та «Знайди себе» в Підволочинській на Тернопільщині розташувалися в приміщеннях центральних бібліотек. В обох громадах проблема корисного дозвілля молоді стояла досить гостро.

— Зараз — складний час, і бюджети громад спрямовані насамперед на вирішення першочергових завдань, а також на допомогу нашій армії, — пояснює Шумський міський голова Вадим Боярський. — Тому створення молодіжних просторів можливе лише завдяки ваго-

мій підтримці донорів.

— Наша молодь мала великий запит на окрему локацію для своїх потреб. І на опитуваннях, які проводили в громаді, вона віддала за такий проєкт найбільше голосів, — розповідає молодіжна працівниця у просторі «Знайди себе» Андріана Габрилей. — До цього молодь або переважно сиділа вдома, коли надворі була дощова погода, або збиралася на лавочках у центрі міста чи на стадіоні. І це зовсім не те дозвілля, якого вони потребували.

У Вишнівецькій громаді на Тернопільщині молодіжний простір VECTOR HUB відкрили в приміщенні одного з ліцеїв. Одночасно тут створюють молодіжну раду, яка об'єднає свою діяльність у новій локації з місцевими пластунами та громадською організацією «ЦВІТ».

— Важливість створення молодіжних просторів у такій важкій для громад час полягає в тому, що вони покликані підтримувати місцеву молодь, яка є основою майбутнього українського суспільства, — каже керівник Програми USAID DOBRE Браян Кемпл. — Маючи власну локацію, молодь може займатися не тільки саморозвитком, а й допомогою своїй спільноті, збиратися для ухвалення важливих рішень чи голосувань щодо процесів у громаді тощо. Тому ми завжди підтримуємо такі проєкти з тими партнерами, які прагнуть їх реалізувати.

Програма незалежного агентства федерального уряду США за останній рік підтримала облаштування таких просторів у 12 територіальних громадах. Усі вони мають різне спрямування, дизайн, місце розташування тощо. Активно йде апробація й мобільних просторів, що дозволить залучити молодь й у віддалених від центру громади населених пунктах. Адже ми хочемо утримати молодь у громадах? Отже, повинні подбати про повноцінну молодіжну інфраструктуру для її самореалізації. ■

SHUM.OK у Шумській (Тернопільщина).

Недобойці теж організують свою молодь (Чернівецька область).

VECTOR HUB у Вишнівецькій громаді (Тернопільщина).

АЛЬТЕРНАТИВА

Хай буде світло!

Черкащина готується до зими: в області діють 10 когенераційних установок, ще 11 — очікують на встановлення

Людмила НІКІТЕНКО

Опалювальний сезон не за горами, тож, за традицією, Черкащина готується до нього відразу по завершенні попереднього. Про це «УМ» пові-

домили в Черкаській обласній військовій адміністрації.

За словами очільника Черкащини Ігоря Табурця, щоб громади й область загалом були максимально стійкими, зараз пропрацюють можливі

ризики та шукають ефективні рішення, зважаючи на дії ворога та досвід, що вже маємо.

«У фокусі — критична інфраструктура, джерела резервного живлення, підготовка спецтехніки, алгоритми роботи підприємств галузі у випадку надзвичайних ситуацій, ремонтні кампанії. Зі зрозумілих причин не деталізуватиму», — зазначає Ігор Табурець. Він каже, що особлива увага приділяється когенерації — установкам з комбінованого виробництва тепла й електроенергії.

«Наразі у нашій області діють 10 когенераційних установок, ще 11 — готуються до встановлення. Працюємо з партнерами, щоб отримати це», — веде далі пан Ігор. І додає, що одне з випробувань ми вже проходи-

мо: регулярні відключення електроенергії, які є наслідком ракетно-дронових атак по енергоінфраструктурі країни.

«Водночас для нас важливо зберегати економічну активність. Тож ми в ОВА активно співпрацюємо з підприємствами, що мають стратегічне значення для економіки регіону та країни», — наголошує пан Ігор. І уточнює: спільно з ними шукаємо шляхи оптимізації споживання електроенергії та залучення альтернативних джерел живлення.

«Ощадливе використання світла вкрай важливе і від населення. Тільки разом із максимальною відповідальністю від кожного ми зможемо з усім впоратися», — підсумовує голова Черкаської ОВА. ■

Ганна ЯРОШЕНКО

64-річний житель селища Опішня Полтавського району Олександр Каніboloцький зізнається, що здійснити тисячокілометровий велопробіг на підтримку ЗСУ — то була його заповітна мрія. Насправді ж за 10 днів подорожі він подолав 1 тис. 219 кілометрів, проїхавшись п'ятьма областями й зібравши 1 мільйон 600 тисяч гривень на нагальні потреби наших військових.

До велопробігу готувався заздалегідь

Це вже 3-й велопробіг пана Олександра, здійснений з метою збору коштів на допомогу українським арміям. Коли першого року повномасштабної російської навали він зібрався в далеку поїздку на своєму велосипеді «Україна» 1980-х років випуску, одні люди з оточення його підтримували, інші — пророкували, що старенький транспортний засіб «уже десь за Гадячем розсіплеться». Тоді маршрут небайдужого пенсіонера проліг від його рідного селища до легендарної гетьманської столиці — Батурина, що на Чернігівщині: загалом туди й назад чоловік подолав шлях довжиною приблизно 500 кілометрів.

Вирушивши у велотур, Олександр Каніboloцький паралельно розповідав про перебіг подорожі на своїй сторінці у фейсбуці, закликаючи українців надсилати посильні суми коштів на його банківську картку. Інші користувачі соцмережі ці дописи поширювали. У такий спосіб вдалося зібрати 12 тисяч гривень. На цю суму чоловік незабаром закупив шини для потреб 72-ї окремої механізованої бригади ЗСУ.

Вдруге Олександр Каніboloцький накреслив схему маршруту до Бучі, що на Київщині, — міста, жителі якого зіткнулися з нелюдською жорстокістю та свавіллям російських окупантів. І торік, крутячи педалі свого старенького велосипеда, пенсіонер подолав 850 кілометрів в обидва боки, витративши на поїздку тиждень і зібравши благодійні внески на загальну суму 26,5 тисячі гривень. Ці кошти спрямував на підтримку благодійного збору на автомобіль для 5-ї окремої механізованої бригади ЗСУ.

До омріяного тисячокілометрового велопробігу, запланованого на кінець травня цього року, невгамовний чоловік готувався заздалегідь. Ще з осені потроху відкладав гроші зі своєї мізерної пенсії, щоб придбати то одну, то іншу запчастину для свого велосипеда. І отак за зиму відремонтував його як годиться, щоб залізний кінь не підвів у дорозі.

«Та все ж не обійшлося без складнощів. Напередодні велотуру дало збій здоров'я, тож я вже напевно не знав, чи він узагалі відбудеться, — хмуриться пан Олександр. — І тільки завдяки полтавському лікарю-неврологу, яка досить швидко поставила мене на ноги, 26 травня о 3-й годині ночі я виїхав з дому й вирушив у далеку дорогу з бойовим настроєм. Проминувши село Великі Сорочинці, добрався до міста Миргород, де мене зустріли волонтери Полтавського волонтерського корпусу «Все буде Україна», до якого належу й сам. Потім узяв курс на Лубни, а там місцевий депутат Мирослав Костенко організував для мене ночівлю. Рано-вранці я вирушив до Пирятина, звідти — до Гребінки. Щодня під час поїздки старався встати вдосвіта, аби за приємної ранкової прохолоди подолати якомога більше кілометрів, роблячи лише двохвилинні зупинки для того, щоб випити води.

На під'їзді до міста Золотоноша Черкаської області мене несподівано зустріла знімальна група телеканала «Суспільне: Черкаси». Її телесюжет про мій велопробіг на підтримку ЗСУ набрав широкого розголосу. Окрім усього, телевізійники потурбувалися про мій нічліг, за що їм велика дяка. Добре відпочивши, на світанку наступного дня поїхав найкоротшим шляхом — через села, ліси — до міста Канів. Там мене теж зустріли волонтери й навіть влаштували екскурсію до Шевченківського національного заповідника «Тарасова гора».

Про відчуття, коли за спиною виростають крила

Виїхавши з Канева, наш герой узяв курс на місто Біла Церква, що на Київщині. Добравшись туди й переночувавши у придорожньому готелі (цього разу ночівлю для пана Олександра організував знайомий із попереднього велопробігу депутат Бучанської міської ради Василь Олексюк), як завжди, наступного ранку прокинувся ні світ ні зоря й почав збиратися в дорогу. Аж тут пішов дощ, який навідувався й уночі.

«Я люблю спостерігати за зливою з вікна затишеної домівки. Але дощ у дорозі — це найгірше, що може бути, — ремствує Олександр Каніboloцький. — Тим паче, що рухатися на велосипеді довелось автомагістраллю Київ—Одеса, де дуже інтенсивний рух транспортних засобів. Відтак, окрім мокротечі, мене обляпували бризки калюж, що розліталися в усі боки з-під коліс автомобілів. Таким чином, одяг невдовзі став геть мокрим — хоч викручуй. Отож довелося зупинитися й перевдягнутися. А потім враз виявилось, і їхати далі стало значно легше.

Уже вдруге я побував у багатотражданському місті Буча, де й цього разу мене дуже тепло зустріли місцевий депутат Василь Олексюк. Трохи посиділи в нього вдома й погомоніли. Водночас до Бучі приїхав київський адвокат Євген Пронін, який дуже посприяв мені у зборі благодійних коштів. Сталося так, що Євген поширив мій допис про велотур на підтримку ЗСУ на своїй сторінці у фейсбуці. А згодом зателефонував мені й повідомив: люди скаржаться, що моя «приватівська» картка не приймає донатів (усе тому, що існує добовий ліміт на переказ кош-

■ ДОБРА СПРАВА

Пенсіонерська «тисяча»

64-річний житель Полтавщини зібрав понад 1,5 мільйона гривень для нашої армії і подолав 1 тис. 219 км, крутячи педалі

Олександр Каніboloцький (у центрі) з Василем Олексюком (ліворуч) та Євгеном Проніним у багатотражданському місті Буча.

годійних внесків, телефонували йому, аби привітати з таким досягненням. Та ще й вітерець приємно дув у спину, неначе хотів підтримати мандрівника. Проте невдовзі втома знову дала про себе знати. «До Ніжина лишалося десь 60 кілометрів. Коли проїхав кілометрів 20, вітер з усієї сили почав дмухати в обличчя. Сонце пекло безжалісно — і сховатися від нього бодай на якийсь час не було змоги, адже дорогою не зустрічалися ні магазини, ні автозаправні станції. Вода, яку мав, нагрілася й нагадувала чай. Тож отой відрізок дороги до Ніжина був, мабуть, найважчим. Аби хоч трохи відпочити, ховався в тіні зупинки громадського транспорту, але там лежали купи сміття вже не першої свіжості, допікав сморід. То було просто огидно, але що мав робити? Доводилося терпіти, аби бодай у таких умовах передихнути. Так що все ж траплялося на моєму шляху, — пояснює відчайдуш тим, хто вважає, що подорож на велосипеді дає йому суцільну насолоду. — У Ніжині ж

щоб можна було переодягнутися, і мінімальний запас продуктів (замість холодильника — пляшка із замороженою водою). Осільки вже дають про себе знати проблеми зі здоров'ям, хоча б раз на день старається з'їсти щось гаряченьке.

«І от, прибувши до Ромен, зайшов до кафе та замовив першу страву, бо під час велотуру харчуюся в основному всухом'ятку. Пообідавши, задумався: що ж мені робити? Може, і справді повертатися навпростець додому? А тоді сам собі заперечив: ні, я ж пообіцяв людям у соцмережі, що мій маршрут проляже до обласного центру Сумщини. Таким чином, сів на велосипед і вирушив до Котова, а звідти — до Сум. Дорогою зі мною стався такий цікавий випадок: проїжджаючи через якесь село, знову вирішив зійти до місцевого закладу громадського харчування й перекусити. Однак його працівники констатували: через відключення електроенергії поки що, на жаль, нічого не приготували. Та дізнавшись, що я волонтер, швиденько зварили для мене капусняк, пригостили смачним піржком, ще й грошей не захотіли взяти. До того ж записали номер моєї банківської картки й пообіцяли задонатити. І це ще не все. Мої нові знайомі зателефонували своїм приятелям із Сум і закликали тих долучитися до мого збору. Таким чином, звідти переказали на мою картку 1 тисячу 700 гривень, зовсім мене не знаючи. Які в нас усе ж такі приємні люди!» — зворушено говорить пан Олександр.

Переночувавши в селі Верхня Сироватка, що неподалік від Сум, наступного дня волонтер подолав шлях до міста Тростянець. Виставивши на своїй фейсбуківській сторінці знімки тамтешніх зруйнованих будівель, Олександр Каніboloцький зазначив у короткому дописі: «Ці фото для тих, хто не розуміє, чому я здійснюю велопробіг на підтримку ЗСУ. Не будьте байдужими, підтримайте наших бійців своїми донатами». «Місто Тростянець дуже постраждало внаслідок російських обстрілів, окупації та визвольних боїв. Площа в районі залізничного вокзалу, якою проїжджав, узагалі була спалена. На все це болісно дивитися. А коли ночував у селі Верхня Сироват-

ка, там було добре чути вибухи. Такі наші нинішні реалії, — сумно зітхає чоловік. — Після Тростянца побував в Охтирці — це місто на Сумщині також потерпає від російських обстрілів, зазнаючи масштабних руйнувань. Зайшовши там до українського храму, поспілкувався зі священником. А далі вирушив у бік Зінківки, вирішив запитати дорогу в двох хлопців, які у придорожньому вагончику смажили шашлики. Ті мене одразу впізнали, пожартували, що завдяки телебаченню я вже став зіркою, і зауваживши, що вони слідували за моєю мандрівкою. А ще хотіли пригостити мене шашликом. Я відмовився, пояснивши, що дотримуюся дієти. Але хлопці так умовляли, що довелося все ж з'їсти 2 кусочки. У Зінківці мене зустріло місцеве керівництво, а мої прихильники пригостили полуницями. Отак і завершилася моя подорож».

Найбільша відстань, яку під час велопробігу небайдужий пенсіонер подолав за день, становить 186 кілометрів. У середньому ж денна норма волонтера — 120–130 кілометрів. Попри те, що не так легко було й у спеку, і в дощ по 10–12 годин на добу крутити педалі, пан Олександр своєю мандрівкою цілком задоволений.

«Надзвичайно радий, що вдалося зібрати таку значну суму коштів, — підсумовує він. — Увесь час хочеться допомогти нашим захисникам, але як це робити, маючи мізерну пенсію (та ще й із моїм букетом недуг)? Знаєте, кожен по-різному переживає те, що відбувається нині в Україні. Я дуже важко переносю розруху, страждання людей, загибель кращих із нас, приймаю все це надто близько до серця. Коли 28 лютого нинішнього року під час виконання бойового завдання на Херсонщині загинув друг мого сина — Петро Процик, я дуже довго не міг прийти до тями, при кожній згадці про нього не міг стримати сліз. Тож влаштовую велопробіги, щоб зберегти життя наших воїнів. От 116-та окрема бригада територіальної оборони звернулася по допомогу — їй потрібні дрони-камікадзе. Планую закупити їх 10 одиниць. А загалом постараюся розподілити зібрану суму коштів між кількома військовими з'єднаннями». ■

Влаштовую велопробіги, щоб зберегти життя наших воїнів.

тв). Тож молодий чоловік запропонував відкрити картку «Монобанку» на своє ім'я. Звичайно ж, я був не проти. І коли ми зустрілися в Бучі, Євген Пронін переказав зі своєї банківської картки на мою 1 мільйон 30 тисяч гривень. До речі, найбільший «донат» зробив Євгенів друг Артем Довбик — нападник збірної команди України з футболу та іспанського футбольного клубу «Жирона». Що ще цікаво? Поки Євген Пронін не закрив «монобанківської» картки, вона збрала за день іще 300 тисяч гривень пожертв. Цю суму ми вирішили перерахувати до Фонду Сергія Стерненка на FPV-дрони. Тож ці гроші теж десь «битимуть» ворога».

Подальша дорога в напрямку міста Ніжин Чернігівської області видалася герою цього матеріалу легшою. Ота значна сума коштів, яку вдалося зібрати за допомогою київського адвоката, підбадьорила пана Олександра. У чоловіка, за його словами, неначе крила за спиною вирости, позитивні емоції додавали сил. Друзі, дізнавшись про мільйон гривень бла-

мене теж дуже радо й привітно зустріли. Які там душевні люди! Поселили мене до готелю, пригостили вечерою й сніданком. Ще й подаруночок від них одержав на пам'ять. Коли з Ніжина виїхав у напрямку Прилук, помітив, що барахлить одна з деталей велосипеда. Поміняв її на нову, яку мав у запасі, проте після цього проїхав лише кілометрів 20. Між Прилуками й Ромнами, що на Сумщині, довелося загальмувати, викинути нову деталь і натомість повернути стару, перед цим перебравши в ній підшипники. До речі, люди, яких зустрічав у дорозі, радили мені звернути на шлях, що від до Липової Долини, і повертатися додому, бо якби поїхав навпростець, то тисячу кілометрів і так було б подолато. Тож я вже хотів, було, дослухатися до тих порад».

Щодня в середньому долав 120—130 кілометрів

Зазвичай із собою в дорогу Олександр Каніboloцький березумку й рюкзак. У сумці в нього містяться велоінструменти, запчастини та аптечка, а в наплічнику — одяг,

■ БДЖІЛЬНИЦТВО

ЦІЛИЙ ДЕНЬ ВОНА ЛІТАЄ

Як на Полтавщині приручили диких бджіл та як війна вплинула на зменшення популяції

Ганна ВОЛКОВА

Любов Кавалір пригадує: коли 39 років тому вона прийшла робітницею на сільськогосподарську дослідну станцію в Полтаві, її послали... в болото. Заготовляти очерет для диких бджіл.

— Завідувачем відділом селекції на станції тоді працював нині покійний Борис Семенович Зінченко, — пригадує жінка. — Він з початку сімдесятих років першим у Радянському Союзі почав приручати диких бджіл. А саме: осмію корнута (рогату) та осмію руфу (руду). Перші півтори сотні цих комах він вилловив на природі, облаштувавши штучні гнізда з трубочок очерету для залучення осмію у саду на території установи. Бджоли відкладали в них личинки й запечатували пилком та землею. У кожній трубочці довжиною 18 сантиметрів вміщається 8-12 гніздечок для личинок. Личинки, з'ївши пилко, до середини осені окукляються, тобто перетворюються на кокони, і рано навесні з очеретяних трубок вилітають комахи. Ми вирощували їх для продажу тепличним та садовим господарствам. У нас тоді було майже 30 точок, де ми їх розмножували і щодня навідувались до них.

Любов Василівна завідує науково-виробничим відділом Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції ім. М. І. Вавилова Інституту свинарства і агропромислового виробництва Національної академії аграрних наук. Але все її трудове життя пов'язане з дикими бджолами. І вона знає про них усе.

Фахівчиня розповіла нам багато чого цікаво з життя цих миролюбивих нежалючих комах, яких люди навчилися використовувати у власних цілях.

Кокони продавали по три копійки

Осмії — прекрасні запилювачі. Тому їх часто називають плодовими бджілками. Їхня основна цінність, пояснює пані Любов, у тому, що вони починають працювати при порівняно низьких температурах, коли медоносні бджоли ще не потикаються на вулицю. І збирають не нектар, а пилко. Кожна самка дикої бджоли відкладає близько 30 яєць, і, щоб прогодувати своє

Кокони диких бджіл.

Осмія руда.

«примхи» природи абсолютно незалежні!

Корнута краще підходить для ранньоквітучих дерев (абрикоси, черешні, вишні, персика, аличі, яблуні, груші), а руфа — для пізніх.

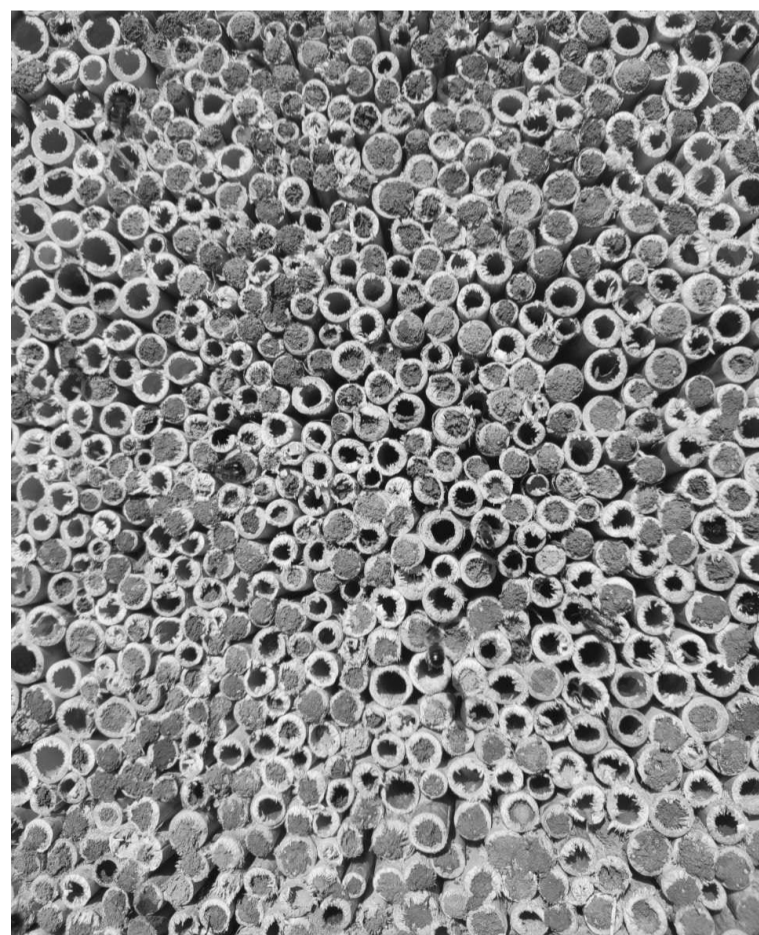
— У радянські часи наша станція заробляла на осміях

сяч штук за раз! А в Чехословаччину, Молдавію, у північну росію відправляли посилками. Спочатку в трубочках, а потім їх почали розрізати й діставати кокони — так вони займають менше місця.

Усі хотіли мати високі врожаї. Для одного гектара

Любов Ковалір завідує науково-виробничим відділом Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції.

Трубочки з личинками.

Загалом запилення потребують майже 80 відсотків сільськогосподарських культур. І дикі бджоли годяться для цього найкраще. Скажімо, у квітку люцерни медоносна бджола, щоб добути нектар, потрапити не може, а осмія легко збирає з неї пилко зовні. У лісостеповій зоні України осмія «працює» з третьої декади квітня до кінця травня-початку червня.

потомство, їй потрібно зібрати максимум пилку. Тож, перелітаючи з квітки на квітку, вона запліднює набагато більше рослин, аніж медоносна бджола, яка «полює» на нектар. Звісно, якщо на вулиці прохолодно, квітки не виділяють нектару і звичайні бджоли на них не сідають. А осмії від цієї

по 18—22 тисячі карбованців за сезон! Більше, ніж усі інші наукові відділи станції разом узяті, — розповідає Любов Кавалір. — Одну личинку ми продавали споживачам за три копійки. А їх були мільйони! До нас приїжджали по них вантажними машинами з усієї України. Купували і по сто ти-

саду, скажімо, потрібно від 3 до 10 тисяч коконів, залежно від віку насаджень, густоти цвітіння та культури.

Раніше не було самозапильних огірків, то дуже багато бджіл брали для теплиць, у яких вирощували овочі. На кожні 400-500 квадратних метрів теплиці достатньо одного не-

ликого вулика (35x15x20 см). Але навіть самозапильні сорти з дикими бджолами дають більший урожай. Та й огірки смачніші, бо мають запах.

Загалом запилення потребують майже 80 відсотків сільськогосподарських культур. І дикі бджоли годяться для цього найкраще. Скажімо, у квітку люцерни медоносна бджола, щоб добути нектар, потрапити не може, а осмія легко

збирає з неї пилко зовні.

У лісостеповій зоні України осмія «працює» з третьої декади квітня до кінця травня-початку червня.

— Я раніше брала до своїх родичів у село трохи очеретяних трубочок з коконами, то, коли звідти вилітали комахи, вони, звісно ж, запилювали й сусідські садки. Селяни дякували мені за «джмеликів» — руді осмії забарвленням і воло-

■ БДЖІЛЬНИЦТВО

І З КВІТОК ПИЛОК ЗБИРАЄ

Найкращі запилювачі.

Все життя дослідниці пов'язане з дикими бджолами.
Фото надані Любов'ю КАВАЛІР.

хатістю дійсно нагадують джмелів, — усміхається Любов Кавалір. — Урожайність тоді перевищувала всі очікування.

А працівники станції, щоб забезпечити осміям кормову базу, виставляли свої вулики (по суті, це великі ящики зі зв'язками очеретяних трубок) навіть на подвір'ях місцевих мешканців, котрі живуть неподалік. Коли осмії запечатавали трубки з відкладеними личинками — це відбувається після жнив, — повертали вулики назад.

Та все ж найефективніші руди осмії саме в теплицях. В обмеженому просторі досить непрості умови: високі температура і вологість, а квіточки огірків чи помідорів дуже швидко відцвітають (медоносна бджола таких умов не витримає). Відчуття голоду змушує осмії шукати пилок особливо активно, і вони по кіль-

ка разів на день навідуються до однієї й тієї ж квіточки. За хвилину руда осмія запилює

ці. Хоча ми й продаємо личинки — у трубках чи без них — за значно нижчою ціною, ніж

Технологію одомашнення, розведення та промислового використання осмії, яка відпрацьована на практиці, полтавські вчені описали у спеціальній літературі, та все одно повторити цей досвід нікому не вдається. Бо, щоб технологія працювала, треба мати наукову базу, відповідні умови, кваліфікованих фахівців. Це щоденна наукова, дослідницька робота, яка потребує часу і зусиль.

близько десяти квіток, а за день — 4 тисячі!

Ящики з-під боєприпасів і сірка проти бджолиних ворогів

— Зараз рідко хто купує наших осмії, — бідкається Любов Кавалір. — Якщо й купують, то небагато, для садка чи невеликої домашньої тепли-

приватники. У них, знаю, личинка коштує 2-3 гривні, а в нас — усього одну гривню. До повномасштабної війни основними нашими покупцями були великі тепличні комбінати з Дніпропетровщини, Харківщини, але тепер деякі згорнули свою діяльність, а деякі розбиті.

Зараз ми лише підтримує-

мо популяцію, бо не можемо залишити цю справу. Сподіваюся, запит на диких бджіл знову з'явиться, коли в Україні повернется мир.

Сьогодні на станції всього 25 вуликів. У кожному — по 2 тисячі гніздових очеретяних трубочок, у кожній трубочці — в середньому по 10 личинок. Це, звісно, мізер у порівнянні з тим, що колись було.

Одомашнені дики бджоли перебувають у дещо кращих умовах, аніж їхні родички, що живуть у природі. До речі, осмії відкладають личинки у будь-які шпаринки, не лише в трубчастому очереті: у ґрунті, у ходах комах-дереворизів, у штукатурці, у замкових щілинах... І тільки-но пригріває весняне сонечко — випурхують звідти раніше, ніж будь-які комахи. А за домашніх усе вирішують люди. Якщо тепло, але немає квітів, їх ніхто не випустить гуляти на вулицю. Маючи можливість регулювати цей процес, наукові співробітники станції іноді притримують виліт комах із кокона, скажімо, спеціально для запилення полуниць чи черешень. До того часу їх перекладають з металевих ящиків, де вони проводять осінньо-зимовий період, у морозильну камеру.

Науковці також захищають своїх плодових бджілок від їхніх природних ворогів — мишей і кліщів: протруюють сіркою гніздові трубочки з коконами і зберігають кокони у щільно закритих металевих ящиках з-під боєприпасів, які колись Борис Семенович взяв у військових.

Варто згадати про ще одне пристосування, яке залишив після себе приборкувач диких бджіл, — спеціальну машинку з моторчиком, яка дозволяє швидко розрізати очеретяні стебла на трубочки заданої довжини. Це значно простіше, аніж різати їх ножами.

Невдовзі після спарювання самці помирають

Сьогодні в Україні є немало приватних осіб, які займаються розведенням диких бджіл у домашніх умовах для продажу, однак промислового виробництва осмії не існує. Бо це не такий простий бізнес, як може здатися на перший погляд. Найбільша проблема, з якою стика-

лення личинок сіркою.

Окрім того, вченим удалося змінити діапаузу (стан фізіологічного гальмування обміну речовин і зупинки формоутворюючих процесів) шляхом штучної інкубації і продовжити активний період комах у зимових і весняних умовах.

Технологію одомашнення, розведення та промислового використання осмії, яка відпрацьована на практиці, полтавські вчені описали у спеціальній літературі, та все одно повторити цей досвід нікому не вдається. Бо, щоб технологія працювала, треба мати наукову базу, відповідні умови, кваліфікованих фахівців. Це щоденна наукова, дослідницька робота, яка потребує часу і зусиль. Багато зусиль віддали й кандидат біологічних наук Віктор Гукало, який захистив дисертацію по осміях, та лаборантка Ольга Кіріченко.

У 2010 році полтавські науковці отримали патент «Спосіб промислового розведення бджіл роду осмія». Переваги такого розведення, коротко кажучи, в тому, що воно дозволяє зменшити нераціональне використання та витрати медоносних бджіл.

Насправді звичайні бджоли не відіграють першорядної ролі в запиленні рослин. А якщо взяти до уваги те, що останнім часом в усьому світі медоносні бджоли часто гинуть унаслідок застосування гербіцидів, то роль диких бджіл зростає в рази. Втім найвищої ефективності можна досягти при комбінуванні цих видів бджіл у квітні. Тоді збільшується кратність відвідування квіток і повнота запилення.

— Осмії найефективніші при температурі 15—25 градусів, хоча починають працювати вже при +8. Отож у теплицях вони активні в січні-лютому, а вартість їхньої роботи удвічі нижча, ніж при використанні медоносних бджіл, — зазначає Любов Кавалір. — До того ж в осмії немає безплідних робочих бджіл. Вони невибагливі в утриманні, не потребують підгодовування цукровим сиропом.

Важливий факт: самка осмії відлітає від свого гнізда не далі, ніж на 250-300 метрів, а медоносна бджола може пролетіти до 11 кілометрів. А це означає, що завдяки вузькому радіусу льоту осмії в будь-якому місці можна очікувати стовідсоткового запилення будь-якої сільгоспкультури.

Самки осмії живуть 45-50 днів, що збігається з періодом цвітіння переважної більшості рослин. У теплицях їхнє життя, щоправда, коротше — 25-30 днів. Після цього в тепличні вулики закладають нові партії бджіл, попередньо проінкубованих, тобто попередньо вибранних з трубок у зимово-весняний період і витриманих при кімнатній температурі або в термостаті близько місяця.

Період активного життя самців триває три тижні, вони помирають невдовзі після спарювання, їхня роль у запилюванні незначна. ■

ПОСТАТЬ

Від «Райської яблінки» до збірки
«За силу й перемогу»

Недоліки в характері української нації загрожують втраті державності, вважала письменниця Дарія Віконська

Наталія ОСИПЧУК

Серед імен, що їх так безжально знищила історія та позбавила українців права їх знати, гідне місце посідає постать Дарії Віконської — письменниці, мисткині, перекладачки. Її неоціненний внесок у розвиток української культури ще належить оцінити сучасникам. Хто ж вона така, ця аристократка духу, якій судилося цікаве, насичене подіями життя, проте «доба, жорстока, мов вовчиця» готувала іншу долю.

Аристократка за походженням

То хто ж ви, загадкова пані Дарія Віконська, і чому так довго це ім'я було нам не відоме?

Її називали «райською яблінкою», «яскравою кометою», багатогранною європейкою з українським обличчям. Її твори, прозорі і чисті, ніби акварель, — це присвята природі, світу. Та все це буде пізніше, коли мисткині довелось здолати тернистий шлях до свого майбутнього успіху.

Зрештою, Дарією Віконською ця жінка стала не одразу. Іванна-Кароліна (Ліна) Маєр-Федорович народилася у Баварії 17 лютого 1893 року. Походження має справді аристократичне, адже її батько Володислав Федорович, син діда Івана Федоровича, був не лише земельним магнатом, а й культурним діячем, головою «Просвіти».

Діяльність цього чоловіка була ніби справжньою ілюстрацією Чикаленкового афоризму: «Любити Україну до глибини власної кишені». Володислав Федорович і сам непогано володів пером і навіть видав книгу афоризмів. На розвиток товариства «Просвіта» щедрий меценат пожертвував 24 тисячі крон, заснував школу килимарства та читальню «Просвіти» у селі Вікно Тернопільського повіту.

До слова, заснована Федоровичем школа килимарства була досить знаною, адже килими возили на виставку до Відня 1873 року. Як справжній меценат та культурний діяч Володислав Федорович підтримував зв'язки з багатьма митцями. Саме сюди, до родового маєтку у Вікні, приїздив Іван Франко, тож можемо судити про приятельські стосунки між ним та батьком Дарії. Зрештою, відомий меценат не обмежувався перебуванням у своєму родовому маєтку на Тернопільщині.

Саме у Відні батько Дарії познайомився з аристократкою Зденкою Маєр фон-Вітонд, відомою піаністкою. Як припускають науковці, за національністю вона була чешкою або хорваткою. Зійшлися дві долі, подарувавши світові неймовірно обдаровану доньку, якій у майбутньому судилося стати Дарією Віконською. Неважко здогадатися, що прізвище Віконська з'явиться не випадково, адже саме у Вікні — родовому маєтку — і розгоратимуться важливі події в житті мисткині.

Дарія здобула ґрунтовну освіту в Англії, Німеччині, Франції, Австро-Угорщині. Близьке знання європейських мов, мистецька освіта ще замолоду перетворили її на справжню аристократку духу. Та попереду чекали не менш насичені події, зокрема у батьковому родовому маєтку Вікні. Європейка, якій підкорився світ, саме на батьківщині батька почала вивчати українську мову й оволоділа нею настільки досконало, що могла почуватися гідно поряд з іменами видатних письменників.

«Геніальна розумність і загартований зі сталі характер»

У Вікні Дарія зустріла свого майбутнього чоловіка Миколу Малицького. А починалося знайомство з того, що батько запросив репетитора навчати доньку української мови, не очікуючи, що між учителем та ученицею спалахнуть почуття.

У долі Миколи Малицького, так само, як і в долі його дружини, відбилася вся тогочасна доба. Микола Малицький мав ґрунтовну освіту, здобувши фах філолога у Львівському університеті. Був відомим на Тернопіллі як успішний підприємець та меценат, жертвуючи на розвиток української справи. Здавалося б, блискуча партія для доньки, проте Федорович був категорично проти цього шлюбу.

А що ж Дарія? Ні, вона не відмовилася від кохання, залишившись відданою своєму чоловікові, хоча доля приготувала йому тернистий шлях. Напевно, інакше й бути не могло, адже саме Федорович дав своїй доньці блискучу характеристику: «Опікуючись нею від народження, побачив великі душевні скарби, її геніальну розумність, її сильний, як із загартованої сталі, характер, її невтомну працьовитість, взірцеву ощадність, дбайливість, її господарність...».

Отож ключові слова — «геніальна розумність» і «сталевий характер», усі ці якості сильної особистості допоможуть Дарії під час життєвих випробувань. І, звісно, неабияка витримка потрібна була, коли батько не давав благословення на шлюб з Миколою Малицьким. У липні 1917 року, однак, побралися, і здавалося, що Володислав Федорович мав би все-таки прийняти цей факт.

Проте сталося все з точністю до навпаки — Федорович позбавив доньку всіх маєтків, залишивши лише село Шляхтинці. Родинна драма розгорталася на тлі тогочасних воєнних подій. Тривала Перша світова війна, в австро-угорському Вікні стояли російські війська. Під натиском німецької та австрійської армій вони відступили, проте вчинили відповідно до своєї природи, яка не змінюється ніколи, — маєток Федоровичів спалили. У вогні загинула вся унікальна спадщина родини. Володислав Федорович виїхав до Києва, де й помер у 1918 році. Проте Дарія ще має змогу нагнітатися родинним теплом — з Відня до України приїхала її мама, яка буде з донькою до смерті.

Вернувшись домів

Подружжя Малицьких багато мандрує — вони побували в Італії, Австрії, Франції, відвідували унікальні пам'ятки архітектури. Дарія писала свої враження про побачене. Звісно, святою справою для родини залишалось меценатство. Малицькі завше жертвували кошти для різних добрих справ, зокрема «стипендійні підмоги» для молоді, на оселю українських робітників, на товариство «Просвіта».

Пізнавши дивовижні світи і маючи так багато вражень, ця аристократка духу найбільше цінувала своє, рідне: «Вернувшись домів, я почала відкривати для себе все наше, подразнена амбіціями дорівняти до рівня чужого». Який безцінний урок для нас, сучасних, які так часто не шанують свого, рідного, повсякчас прагнуть знайти собі нового господаря».

Психологія раба, меншовартісність — про це Дарія Віконська також говоритиме гостро і безкомпромісно, повсякчас наголошуючи, що нам не варто так захоплюватися омріяною Європою, адже

Дарія Віконська з чоловіком.

Аристократка Дарія Віконська. Фото з Вікіпедії.

Дарія Віконська у парку свого маєтку в Шляхтинцях. Поруч неї молода гостя — Оленка Боднар
Writer Daria Vikonska (first from left) in 1931.

ми самі — Європа, і традиції наші європейські, а не московські. Її присвята рідному селу Шляхтинці — геніальна: «Протягом минулого місяця були дуже гарні сходи сонця... Щоранку я дивилася на величавий образ небесного краєвиду. Що найкраще — не купити за гроші».

Як людина, закохана в красу життя та мистецтво, Дарія Віконська мала хист до фотографії. Про те, що у фотосправі вона досягла висот, свідчить стаття, опублікована у газеті «Діло» від 8 травня 1934 року: «Наші фотоаматори стараються зробити фотографію справді мистецькою і здоганяють своєю технікою чужинців, що працюють у цій ділянці віддавна».

Вражає активність Дарії Віконської: вона активно друкується в пресі. У 1930 році в альманасі «Жіноча доля» друкує філософську коротку прозу. Писала: «Втягаю сильний, медово-солодкий запах середини квітки. Прекрасні зерна дозрівають у ній. Я і вона: жінка і квітка. Дві живих істоти. Одна людська, друга — рослинна. Обі — втілення Божої волі. В них обох кружляють життєві

соки».

Життя Дарії Віконської неможливо уявити без музики, бо хіба може бути не залюбленою в музику донька талановитої піаністки? У 1931 році вона видала власним коштом збірку про життя та мистецтва «Райська яблінка».

Любов до Всевишнього тлумачиться письменницею як абсолютна сутність, що має змогу наділити людину прозрінням. Коли любов до Бога заповнює людину, в душі відбуваються великі зміни — вона стає нездоланною і невмирущою.

Любові, котра пов'язана з Богом, у творчості Дарії Віконської відводиться найвищий щабель. Цьому присвячено замальовку «Присвята», що відкриває збірку нарисів «Райська яблінка». У ній Дарія Віконська наголошує, що саме вищої божественній силі вона присвячує свою творчість.

Письменниця цінувала дружню любов між приятелями. Її описала у філософському діалозі «Други розходяться» — глибоке почуття близьких людей, почуття вірності одне одному, захищеності. Проте саме це трепетне почуття вияв-

ляється дуже тендітним та вразливим. Його може зруйнувати необдуманий вчинок, необережно сказане слово. Саме такий випадок стався між героями діалогу. Неправдиве слово, маленька підозра здатні зруйнувати спорідненість душ двох людей. Нарис наповнений щемкою тональністю болісного розриву стосунків між близькими людьми, який змогла спричинити лише чутка, що сплюндрувала чисте почуття, посіявши зерно сумнівів у душі одного з друзів.

Як усунути конкретні недоліки в характері української нації

Здавалося б, місцецька тематика, філософське осмислення життя мали б міцно тримати Дарію Віконську саме в цій ніші. Проте її гострий розум, аналітичний склад мислення вибухають з новою силою у збірці «За силу й перемогу», де найбільше розкривається публіцистичний хист Дарії Віконської.

Тендітна, витончена пані, така собі «райська яблінка» — і раптом збірка «За силу й перемогу», що складається з низки есеїв, кожен із яких можна було б розглядати як окремий твір. Водночас, як зазначають дослідники, вони «створять цілісну концепцію, що має на меті змінити цілу низку ментальних зразків українців та скорегувати базові етнопсихологічні риси, які мали б усунути конкретні недоліки в характері української нації, що призвели до втрати державності».

Як складно і водночас просто! Аристократка за походженням і силою свого духу, Дарія Віконська мала право на те, аби «усунути конкретні недоліки в характері української нації». Наче досвідчений хірург, вона препарує українське тло, аби українці позбулися тих негативних рис національної вдачі. Вчитаймося і замислимося, чи не актуальні ці висновки Віконської нині? Адже йдеться не про приватні речі, які можуть бути непоміченими цілому загалові.

Звернімо увагу, що Віконська вважала, що недоліки в характері української нації загрожують втраті державності! Отож, за Віконською, це культ слабких: заздрість, злорадна та хамська поведінка, безоглядне критиканство, дивовижна здатність побачити скалку в оці ближнього і не помітити нічого за собою; сентиментальний патріотизм. Щодо останнього, то тут прикладів чимало. Українські строї та тужливі пісні аж ніяк не свідчать про силу духу та непоказну любов до своєї Батьківщини. Недаремно Дарія Віконська писала про те, що, лише коли повернулася «домів», почала цінувати своє, рідне, бо ми і є тією самою Європою, і то віддавна.

Дуже боліло письменниці сліпе захоплення українців чужим, заморським, аби лише не своїм. І повсякчасний пошук собі нових господарів. Сила нації — в традиції, зауважувала письменниця, і хто відрікається історії, той відрікається себе.

Минули десятиліття, а праця Дарії Віконської не втратила актуальності, так само, як її заклик про те, що всі сили слід спрямувати на формування сильної, вольової нації, здатної на державний чин, на здобуття й перемогу Української самостійної соборної держави.

Подружжя Малицьких усе своє життя служило українській справі, попри жорстоку добу, яка не подарувала йому такої зухвалості. Що могло чекати на Миколу Малицького, колишнього поручика Української галицької армії, який матеріально підтримував українські організації, зокрема спортивне товариство «Луг», побудував будинок читальні «Просвіти»?

Євген Маланюк, близький друг родини, залишив наприкінці серпня 1939 року спогади, в яких йдеться про бажання Миколи Малицького будь-якою ціною залишитися на рідній землі, в Шляхтинцях. «...Пан Микола раптом обернувся до мене і несподівано каже: «Немає сили, яка б мене відірвала від цього. Хай буду останнім наймитом, останнім чабаном, але буду тут, в цім господарстві».

Для таких, як Микола Малицький, у радянської влади була «заготовка»: спочатку ордер на арешт (це сталося 5 грудня 1939 року), а потім гебітська постанова про те, що він був «експлуататором трудящих». Отож на «українського буржуазного націоналіста» чекав суворий вирок. 24 квітня 1941 року Миколі Малицькому було винесено вирок — 8 років ув'язнення у так званому «виправно-трудоному таборі», тобто радянському концтаборі в Архангельській області, звідки він уже не повернувся.

А Дарії вдалося врятуватися з того «раю», й вона опинилася у Відні. Вона нічого не знала про долю чоловіка, жила вірою, що він повернеться. «Ми стояли в холі приватного пансіонату у Відні й обмінювалися судорожно-короткими реченнями, — писав у спогадах Євген Маланюк. — Пані Ліна була в чорному хутрі, яке ніби підкреслювало нашу спільну й загальну жалобу. Її запалі очі все ж горіли заглибленим чорним жаром. Стягнуте, кольору слонової кістки обличчя могло б служити маляреві темою для ікони мучениці. Але в її словах була міцність і непохитність віри: «Микола, напевно, живий, він повернеться, і ми ще зустрінемося, хоч би й не в Шляхтинцях».

Дарія Віконська за найважчих умов трималася завдяки своєму сталевому характеру. Утім на неї вже чекав вирок. Коли до Відня увійшла червона армія, вона вже знала, що на неї полне СМЕРШ. «Тікаючи від енкаведистів, які прийшли її арештувати, вона вискочила через вікно з третього поверху на брук і на місці від того трагічного скоку померла. Очевидно, що російські окупанти знали, за ким полювали. Це ще одне свідчення того, що сила пристрасного слова інколи важливіша за найпотужнішу зброю», — пише дослідник Ігор Набитович. 25 жовтня 1945 року життя Дарії Віконської обірвалося...

Її ім'я тривалий час замовчували, та немає такої сили, яка б спинила правду про аристократку духу, яка своє життя присвятила служінню рідному краю. Її талант і велич ще буде належно оцінено і пошановано, прийде ще час. Бо так само сила й перемога так потрібні нам сьогодні, під час війни з одвічним московським ворогом! ■

Додаток 3

до Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля

Дата:

(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля (автоматично генерується програмними засобами ведення Реєстру, не зазначається суб'єктом господарювання)

Реєстраційний номер 7901

(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності)

ОГОЛОШЕННЯ

про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

Повідомляємо про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, зазначеної у пункті 1 цього оголошення, з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності.

1. Планована діяльність

«Реконструкція ділянки ПЛ 110 кВ «ДТЕЦ-Княжичі», «ДТЕЦ-Бровари» із заміною проводу від ДТЕЦ до оп.46 в м. Києві» Вид будівництва: Реконструкція. В межах відведеної земельної ділянки передбачено заміну існуючих опор 110 кВ №№1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45. Реконструкція ЛЕП планується у вигляді (далі — ПЛ 110 кВ) шляхом заміни проводу підвищеної пропускної здатності та грозотросу на оптико-волоконну лінію зв'язку. ПЛ-110 кВ буде проходити в межах міста Київ. Реконструкція ЛЕП планується у вигляді (далі — ПЛ 110 кВ) шляхом заміни проводу підвищеної пропускної здатності та грозотросу на оптико-волоконну лінію зв'язку довжиною 8,76 км. Будівництво здійснюється в одну чергу. Тривалість будівництва — 10 місяців. Охоронна зона ПЛ-110 кВ представляє собою земельну ділянку і повітряний простір (на висоту опор), обмежену вертикальними площинами, віддаленими в обидва боки від крайніх проводів при їх невідхиленому стані на відстань 20 м. Відповідно ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування і забудови населених пунктів» санітарно-захисна зона не встановлюється. Рівні виробничих шумів та вібрацій устаткування, що застосовується при реконструкції знаходяться у межах гранично допустимих рівнів. Вибір траси повітряної лінії 110 кВ виконаний з урахуванням існуючих комунікацій та зони захисту існуючого наземного газопроводу. Передбачається максимальне збереження існуючих об'єктів рослинного світу, вивезення розробленого ґрунту з території траси, яка підлягає реконструкції. Утворювана в оточуючому середовищі індукція магнітного поля не перевищує значень нормованих СОУ-Н ЕЕ 20.179:2008. Після закінчення реконструкції ПЛ-110 кВ будуть виконуватися роботи з благоустрою території траси та будівельних майданчиків. Реалізація планованої діяльності здійснюватиметься в межах міста Київ. (загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо), місце провадження планованої діяльності)

2. Суб'єкт господарювання

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ДТЕК КИЇВСЬКІ ЕЛЕКТРОМЕРЕЖІ» 41946011 (повне найменування юридичної особи, код згідно з ЄДРПОУ або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи — підприємця, ідентифікаційний код або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті) Україна, 04080, місто Київ, ВУЛИЦЯ НОВОКОСТЯНТИНІВСЬКА, будинок 20 місцезнаходження юридичної особи або місце провадження діяльності фізичної особи — підприємця (поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону)

3. Уповноважений орган, який забезпечує проведення громадського обговорення Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) вул. Турівська, 28, м. Київ, 04080 ecology@kyivcity.gov.ua +380 (44) 366-64-10 Олександр ВОЗНИЙ (найменування уповноваженого органу, місцезнаходження, номер телефону та контактна особа)

4. Процедура прийняття рішення про провадження планованої діяльності та орган, який розглядатиме результати оцінки впливу на довкілля

Дозвіл на виконання будівельних робіт Державна інспекція архітектури та містобудування України Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» (вид рішення про провадження планованої діяльності, орган, уповноважений його видавати нормативний документ, що передбачає його видачу)

5. Строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, включаючи інформацію про час і місце усіх запланованих громадських слухань

Тривалість громадського обговорення становить 25 робочих днів з моменту офіційного опублікування цього оголошення (зазначається у назві оголошення) та надання громадській доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації, визначеної суб'єктом господарювання, що передається для видачі висновку з оцінки впливу на довкілля. Протягом усього строку громадського обговорення громадськість має право подавати 1 Дата та час: 24.07.2024 10.00; 1 Лінк: <https://kyivcitydepartmentofenvironmentandadaptationclimate.my.webex.com/kyivcitydepartmenMTID=m612f14df21a7ac71dda574d0856ffb76>; 2 Лінк: Номер наради: 2630 112 9486 Пароль наради: W89FpQ75uM; будь-які зауваження або пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їх обґрунтування. Зауваження та пропозиції можуть подаватися в письмовій формі (у тому числі в електронному вигляді) та усно під час громадських слухань із внесенням до протоколу громадських слухань. Пропозиції, надані після встановленого строку, не розглядаються.

У період воєнного стану в Україні громадські слухання проводяться у режимі відеоконференції, про що зазначається в оголошенні про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та у звіті про громадське обговорення

Громадські слухання відбудуться

1 Лінк: <https://kyivcitydepartmentofenvironmentandadaptationtoclimate.my.webex.com/kyivcitydepartmenMTID=m612f14df21a7ac71dda574d0856ffb76>;

2 Лінк: Номер наради: 2630 112 9486 Пароль наради: W89FpQ75uM

(зазначити дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)

6. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган, що забезпечує доступ до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої доступної інформації щодо планованої діяльності

Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) вул. Турівська, 28, м. Київ, 04080 ecology@kyivcity.gov.ua +380 (44) 366-64-10 Олександр ВОЗНИЙ (зазначити найменування органу, місцезнаходження, номер телефону та контактну особу)

7. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган, до якого надаються зауваження і пропозиції, та строки надання зауважень і пропозицій

Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) вул. Турівська, 28, м. Київ, 04080 ecology@kyivcity.gov.ua +380 (44) 366-64-10 Олександр ВОЗНИЙ (зазначити найменування органу, пошту та електронну адресу, номер телефону та контактну особу)

Зауваження і пропозиції приймаються протягом усього строку громадського обговорення, зазначеного в абзаци другому пункту 5 цього оголошення.

8. Наявна екологічна інформація щодо планованої діяльності

Звіт з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності на 154 аркушах.

Паспорт повітряної лінії електропередавання, Розрахунок площ відведеної земельних ділянок під опори ПЛ-110 кВ. Лист №01-12/677 від 02.05.2024 р. Державне агентство водних ресурсів України Басейнове управління водних ресурсів середнього Дніпра. Рішення Київської міської ради (II сесія IX скликання) №5891/5932 від 15.12.2022 р. (зазначити усі інші матеріали, надані на розгляд громадськості)

Ситуаційний план ПЛ-110 кВ. Фотофіксація ділянок напрямку ПЛ-110 кВ (зазначити іншу екологічну інформацію, що стосується планованої діяльності)

9. Місце (місця) розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації (відміне від приміщення, зазначеного у пункті 6 цього оголошення), а також час, з якого громадськість може ознайомитися з ними

9.1 ДНІПРОВСЬКА районна державна адміністрація, м. Київ, бульвар Івана Котляревського, 1/1, +380 (44) 573-27-50.

9.2 ПрАТ «ДТЕК КИЇВСЬКІ ЕЛЕКТРОМЕРЕЖІ», 04080, м. Київ, вул. Новокостянтинівська, 20, тел. +380 (44) 366-64-10.

Ознайомитись зі Звітом з оцінки впливу на довкілля можливо щоденно, крім вихідних, з «04» липня 2024 р. з 9.00 до 15.30 (найменування підприємства, установи, організації, місцезнаходження, дата, з якої громадськість може ознайомитися з документами, контактна особа)

{Додаток 3 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №824 від 14.09.2020, №967 від 08.09.2023}

Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка Національної академії наук України
газета «Україна молода»

Костянтин РОДИК

«100 ідей, що змінили фотографію» (К.: ArtHuss, 2023) — можливо, найкраща книжка ПРО фотографію з усіх, досі перекладених українською. Окрім, звісно, давньої публікації Сьюзен Зонтаг (Про фотографію. — К.: Основи, 2002), яка неподільно володарює у цій царині, незважаючи навіть на з'яву Барта з Беньяміном. Річ навіть не в тому, що авторка, університетська професорка історії та теорії фотографії Мері Ворнер Марієн, демонструє яскравий симбіоз аналітики, ерудиції та стилю — тут у неї вправних конкурентів чимало. Марієн вдалося максимально стиснути академічне знання, «перекласти» його на мову масового читача, а відтак створити компактний «життєпис» найпотужнішого медіума в історії людства.

Так, найпотужнішого. І непереможного. Майже як вірус. За неповні двісті років ми дожилися до тотальної залежності від фотографії і змушені існувати під її постійним і неунікним пресингом. Вона причаїлася у нашій кишені, де лежить смартфон, і несамовито кидається на нас у будь-якому публічному місці — на вулиці чи під землею, у метрі.

Усі попередні комунікаційні практики зазнали її впливу, і саме через те здобулися на нечуваний підйом. Перше, що спадає на думку, — перетворення реклами зі служниці на бізнес-леді. Щойно поліграфія набула здатності адекватно відтворювати фото, прийшло «усвідомлення того, що навіювальні й чуттєві фотообрази здатні виконувати ті самі завдання і навіть робити це краще за текст». Пані Марієн наводить статистику: 1920 року менше 20% рекламних агенцій використовують фото, 1930-го — вже 80%.

«Візуально привабливі алегорії життя», які постачала на рекламний ринок фотографія, спричинили подальше рейдерське захоплення нею могутньої вже тоді індустрії моди. Два інфраструктурні кити цієї індустрії — журнали Vogue та Harper's Bazaar — заміщують ілюстративний малюнок фотографією. Завдяки добрим гонорарам фотографія отримує неабиякий стимул для подальшого мистецького розвитку. А фотографічний гламур як «візуальний словник харизматичності» стає диктатором масових смаків.

Паралельно фешн-фотографія надихала ранній кінематограф. І це не лише про Лені Ріфеншталь, а і про Альфреда Гічкока. Ба більше: «У фотографії 1920-х років почалась активна популяризація спорту — фізичної підготовки, спортивного одягу та спорядження». Либонь, не випадково перший чемпіонат світу з футболу — видовища з наймасовішим спостерігачем — стартував лише 1930 року, коли великий бізнес зрозумів фінансові перспективи від продажу портретів гравців-віртуозів та репортажних фіксувань динаміки гри.

Пані Марієн про футбол не згадує, але ось, вважай, про те саме з початків фотоісторії: «Найкраще продавалися картки з монаршими особами. Усього за два роки (1861–1862) фотографії продали від 3 до 4 мільйонів карток із зображенням королеви Вікторії». Щоправда, вона не згадує інший тогочасний феномен: перетворення порнографії на чи не найприбутковішу галузь фоторемесла.

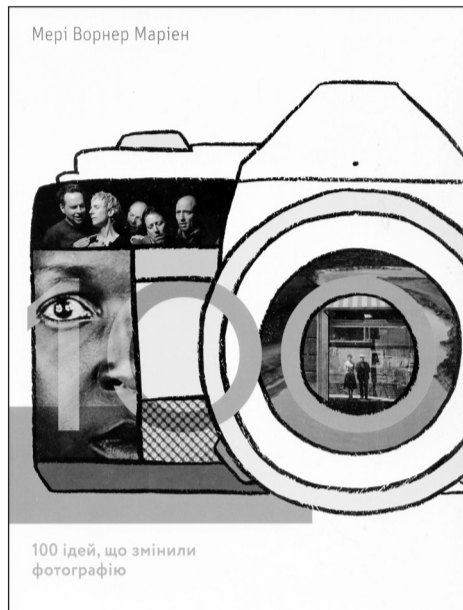
Вже тоді, за якихось п'ятнадцять років по виникненні, фотографування стало приступним практично всім. Як елегантно значить наша авторка, «у XIX столітті фотографія, залізниця, пароплави та середній клас розвивалися синхронно». Вже тоді «не мати фотокартки, якою можна було поділитися з іншими, — це однаково, що сьогодні не мати сторінки у фейсбуці. В якумусь сенсі попросити в людини фотокартку було чимось на кшталт додати її в «друзі».

Залізниця і пароплави забезпечили

■ ВІЗИТІВКА

ФОТОСВІТ:

фасад і закапелки

доступ до географічної екзотики. Коштувало це що тоді, що зараз чимало, але фотографія не зважала на початкові витрати, які швидко і сторицею відбивалися — виникла нова поштова послуга, листівка з далеким краєвидом. «Фотографія завжди вміла запускати вірусні тренди, — зазначає М. Марієн. — У 1908 році, коли населення Сполучених Штатів становило трохи менше 89 мільйонів осіб, за підрахунками головної поштамту, впродовж року люди надіслали поштою 677 777 798 листівок».

Чи не найбільший вплив фотографія справила на журналістику. На початку 1930-х винайшли котушкову плівку — «неосвітану героїну фотожурналістику». Відтоді усталася думка, що саме фотографія пишуть історію. Власне, так є і до сьогодні. Ані телебачення, ні ютуб не спромоглися відправити фотожурналістику на пенсію.

Двобій між фотографією і малярством розпочався чи не з першого дня. Вже на схилку XIX століття молоде світлярство здійснило потужну агресію на територію образотворчого мистецтва, імітуючи його техніки. Той напрям дістав назву «пикторалізм» і лишив по собі чимало творів, що експонуються нині у найвідоміших галереях. Куратори довго противилися цьому, вважаючи художників «аристократами», а фотографів? «вископчнями». Але 1937-го таки з'явився перший відділ фотографії у художньому музеї (Нью-Йорк). А у 1970-ті вже живопис почав зазіхати на володіння фотографії — у малярстві виник напрям під назвою «фотореалізм». Відтоді між пензлем і плівкою встановлено перемир'я й подальші взаємні зазіхання мають, радше, компліментарний характер.

Диктаторські з'явки фотографії позначилися чи не на всіх проявах людської діяльності. Часом у найнесподіваніший спосіб. Наприклад, «мода на аматорську фотографію, що процвітала на межі століть, змінила навіть житлову архітектуру. Проектуючи помешкання для заможних клієнтів, архітектори часто додавали в план темну кімнату».

Першим, хто зрозумів фотографічні потенції у політиці, був Авраам Лінкольн, який подбав, щоб його портрет був у кожній оселі його прихильників. Авжеж, «ауру неупередженості, якою встигли наділити фотографію, використовували і для того, щоб викликати довіру до сумнівних ідей» — розквіт фотографії у советській Росії та нацистсь-

кій Німеччині переконливо засвідчують це. Негативні риси фотографії — паразитарність, пристосуванство, інфекційність — лягли в основу пропаганди.

Нині, пише Марієн, фотографія «стала символом нав'язливого контролю» — що на «смартфонному» рівні, що на рівні передових диктаторських технологій з програмами розпізнавання обличчя, де перед веде нинішній Китай. А перехід від плівки до цифри вивільнив потенціал камери одночасно фіксувати істину та створювати люзію. Наша дослідниця навіть придумала для цього цілком орвеллівський термін: «Правдообман».

І що справді шокує — як стрімко фотографія полонила усіх нас. Адже почалося все з немислимої нині рутини: «Робота Жозефа Ньєпса «Вид із вікна в Ле Гра» (приблизно 1826 рік) — найстаріша світлина, яка дійшла до наших днів. Вона створена шляхом восьмигодинної експозиції світлочутливого матеріалу на сонці».

Можливо, мої міркування з приводу фотографічної історії комусь уживатимуться занадто радикальними, але маю спільницю — сміливу і доказову Мері Ворнер Марієн.

Інший тип популярної репрезентації являє книжка британського дослідника Іана Гейдна Сміта «Коротка історія фотографії» (Л.: Видавництво Старого Лева, 2022). Її зацитуємо переважно на блискучому мистецькому боці фотографії. Проте авторський статус журналіста і письменника означає, окрім грайливого сторітелінгу, ще й додаткову увагу до соціальних і комунікаційних деталей.

Тож тут є і про прямий вплив фотографії на важливі урядові рішення — історія про те, як 1872 року Єлловтонський парк дістав титул першого Національного парку США після публікації серії фотографій Вільяма Генрі Джексона, зроблених на замовлення Конгресу. І про інформаційну експансію: виставка «Род людський» (1955) у нью-йоркському Музеї сучасного мистецтва (куратор Едвард Стайхен) об'їздила весь світ, її побачили приблизно 9 мільйонів глядачів. І про політичні зацікавлення фотографії. Згадуючи першопрохідця Лінкольна, Сміт пише: «Втім, сучасний стандарт творення іміджу закла президентська кампанія 1960 року Джона Ф. Кеннеді. Команда фотографів журналу Life та агентства Magnum знімали політика так, наче він був кінозіркою».

Також — про експансію в рекламу:

«Ротографічний друк, за допомогою якого можна було створити знімки вищої якості, призвів до того, що прибуток від реклами перевищив дохід від продажу газет і журналів. Едвард Стайхен, найуспішніший фешн-фотограф 30-х рр. XX ст., розширив коло своєї діяльності й почав курувати кампаніями для інших замовників».

Зміни в соціальній структурі тягнуть за собою переорієнтацію фотографів, а це своєю чергою корегує медіарінок: «Фешн-фотографія завжди тяжіла для возвеличення молодості. Проте через те, що нині люди живуть довше, аніж будь-коли раніше, і безліч з них лишаються заможними й на старості, бізнесам довелося змістити свою маркетингову стратегію... Борючись за цей новоутворений ринок, журналісти часто публікують на своїх сторінках фотографії моделей за п'ятдесят».

Ринкові ціни також у фокусі пана Сміта. Ось він пише про апропріацію — «мистецтво використання створених раніше знімків, майже їх не змінюючи, з метою критично оцінити чи реконтекстуалізувати оригінальне значення або ж навіть поставити під сумнів поняття авторства». І наводить за приклад фото Річарда Принса «Без назви (Ковбой)» — перефотографовану рекламу сигарет «Мальборо», продану на аукціоні «Крістіз» у Нью-Йорку за мільйон доларів.

Ще далі пішов випускник Дюссельдорфської школи фотографії Андреас Гурскі: його великоформатний знімок «Рейн II» 2011 року продали на тому ж аукціоні за 4,3 мільйона доларів — найдорожча фотографія в історії. Годі заперечувати символічний потенціал цієї світлини, проте, як писала газета «Гардіан», це лише «брудний образ сірого Рейну під сірим небом». Особу покупця не оприлюднено.

Та насамперед книжка Сміта — ілюстрований словник-путівник віртуальним музеєм світового фотоканону. Її структуровано за чотирма розділами, зазначеними у підзаголовку: «Ключові жанри, роботи, теми і техніки». Світлинки, що стали іконами, представлені як вислід різних фотофілософій їхніх творців. Ось Едвард Вестон — пам'ятає його славетний «Перець №30»? — зі своїм гаслом «Зроби буденне незвичайним». Ось Брассаї з його знаменитими «Коханцями в паризькому кафе» (1932), який вважав, що «сенса мистецтва не у правдивості, а у правдоподібності». Робер Дуано, автор класичного знімку «Поцілунок біля Отель-де-Віль» (1950), зізнавався: «Я фотографую не справжнє життя, а бажане».

Деякі хрестоматійні на Заході роботи публікуються в нас уперше. Як-от фото ньюйоркця Андреса Серрано «Ісус у сечі» (1987), яка забиває дух своєю відважною інтерпретацією вічної теми «вигнання з храму». Так само оригінальний у трактуванні біблійного сюжету англієць Вольфганг Тільманс у знімку «Лутц і Алекс сидять посеред дерев» (1992). «Штучно сконструйований світ до гріхопадіння», — коментує Сміт.

Авторські коментарі — окрема принада книжки. Ось до прикладу робота Грегори Крюдсона «Під трояндами» (2014) з кінозіркою Джуліаною Мур у ролі фотохудожки: «Драма без сюжету, мотиву чи розв'язки». Або така ось несподівана інтерпретація «Натюрморту із фруктами і графіном» (1860) Роджера Фентона: «Вибір фруктів вказує на заможність вікторіанського середнього класу та розмах Британської імперії в намаганні цієї достаток примножити».

Окрім усього, книжку Сміта вирізняє рухливий дизайн з акцентацією фрагментів та вигадлива інтертекстуальність, що дозволяє довгий час триматися на хвилі оповіді без залучення інтернету. ■

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk.kostyantyn@gmail.com

Ярослава Магучіх
українська стрибунка у висоту**«Дуже приємно бити старі рекорди, і тепер я сама — світова рекордсменка».**

Григорій ХАТА

Окремі рекорди у світі легкої атлетики здаються вічними. Однак і для них рано чи пізно спортсмени знаходять підхід. Досягнення болгарської стрибунки у висоту Стефки Костадинової трималося довгих 37 років, допоки українській атлетці Ярославі Магучіх на етапі Діамантової ліги в Парижі не вдалося запаморочливий стрибок на 2,10 м.

Для чималої кількості талановитих стрибунк у висоту рубіж у 2,09 м так і залишився неприступним, хоча вони й мали хороший потенціал. Багато працювала для успіху й Магучіх. Її робота з тренером Тетяною Степановою дала результат. На початку поточного сезону 22-річна дніпрянка змінила розбіг. У червні вона успішно захистила титул чемпіонки Європи. І далі, з хорошою перспективою оновити свій особистий рекорд на позначці 2,07, та замахнулася на світовий рекорд, готувалася до паризької Олімпіади. Таким у Магучіх був теоретичний план подальшого розвитку, про який вона в червні, на церемонії нагородження призерів ЧС-2024 в Римі жартома поговорила зі Стефкою Костадиновою. Але історія пішла трохи за іншим сценарієм. Коли на етапі Діамантової ліги в Парижі Магучіх з другої спроби взяла 2,07, тренер їй запропонувала зупинитися й зберегти енергію для Олімпіади. Проте, за словами Ярослава, вона відчувала в собі сили підніматися вище і вже в наступному підході, з першої спроби, оновила світовий рекорд. «Це справді фантастично, але це наша командна праця. Це було

ЛЕГКА АТЛЕТИКА

Стрибкова фантастика

Лідерка збірної України зі стрибків у висоту оновила світовий рекорд, який тримався майже чотири десятиліття

Ярослава Магучіх підкорила планку на рекордній висоті 2,10 м.
Фото з сайту dpo.ua.

дивовижно для мене, і, звісно, для українців також. Бо я зараз борюся за всю Україну на кожних змаганнях. Кожна перемога важлива. І світовим рекордом я вписала Україну до історії спорту», — сказала Магучіх. «Рада, що світовий рекорд у жіночих стрибках у висоту відтепер 2,10 м. Була впевнена, що це колись станеться, — каже Костади-

нова. — Досягнення Ярослави Магучіх історичне не лише тому, що вона побила рекорд, який стояв 37 років, але ще й тому, що її 2,10 м доводять: людські можливості безмежні. І це також розвіює погляди песимістів, які зарано почали стверджувати, що деякі рекорди в легкій атлетиці будуть вічними». Про успіх Магучіх говорить

увесь спортивний світ і називає його тріумфом сили та духу українського народу. «Нарешті. Вітання, Ярославо», — написала в Instagram чотириразова чемпіонка світу зі стрибків у висоту хорватка Бланка Влашич. Підтримала колегу по сектору й Ірина Герасченко: «Я неймовірна рада за Ярославу і Тетяну Воло-

димирівну Степанову, вони вже не перший рік штурмують світовий рекорд, і от нарешті все зійшло в найкращий момент, і їм це вдалося. Я була в секторі, бачила, і це було прекрасно. У них дуже крута команда, і я вітаю абсолютно кожного, хто доклав зусиль до цієї події». Виконавча обов'язків президента Федерації легкої атлетики України Ольга Саладуха наголошує: «Сьогодні такі гучні перемоги вкрай важливі для кожного з нас. Ярослава — більше ніж спортсменка, вона — національна гордість та національний символ українців». Привітав з грандіозним успіхом Магучіх і Президент України. «Ярослава побила попередній рекорд, який протримався 37 років, і продемонструвала всьому світу справжню українську волю до перемоги. Дякуємо тобі, Ярославо, за те, що так високо підняла український прапор і здобула цю перемогу для нашої країни та народу. Кожна така перемога є неймовірно важливою для нашої сили та єдності», — відзначив Володимир Зеленський. Попереду на Магучіх чекає Олімпіада-2024. Новоспечена рекордсменка світу визнає, що це будуть непрості змагання, перш за все в психологічному плані. Утім вона вірить у свою зірку та покладається на свого тренера. «Я з нетерпінням чекаю Ігор. Я впевнена, що це буде чудове змагання та ще краща атмосфера, але я знаю, що це буде важко, і буде дуже конкурентно. Для такої великої події, як Олімпійські ігри, справді потрібно бути морально сильною», — зауважила рекордсменка. ■

Олексій ПАВЛИШ

Найкраща українська тенісистка в історії Еліна Світоліна уже давно привчила до того, що саме вона серед представників нашої збірної демонструє найліпші результати в одиночному розряді на турнірах серії Grand Slam. Так було минулого року, коли одразу після повернення з декрету Еліна стала півфіналісткою Вімблдона. Так сталося і цього року — на трав'яних кортах Лондона Світоліна уже пробилася до чвертьфіналу.

Турнірна сітка для української примки цього разу виявилася непростю: уже в першому колі нашої тенісистці довелося витратити майже 3 години, аби обіграти у трьох сетах польку Лінетт (7:5, 6:7, 6:3). Далі Еліна перемогла представницю топ-100 рейтингу Юлію Німайер з Німеччини — 6:3, 6:4. А вже у третьому колі 29-річній українці випало зіграти з 10-ю ракеткою світу, фіналісткою попередніх двох Вімблдонів Онс Жабер. І хоча Еліна не вважалася фавориткою протистояння, це не завадило їй показати впевнену гру на шляху до 1/8 фіналу — 6:1, 7:6. Драматичним вийшов і матч за вихід до чвертьфіналу проти китайки Ван Сіньюй. У день гри росіяни здійснили чергову масовану ракетну атаку по Україні, обстрілявши, зокрема, дитячу лікарню «Охматдит» у Києві. Тож Еліна, попри білий дрес-код на Вімблдоні, вийшла на гру з чорною стрічкою на формі, аби вшанувати загиблих українців. Під час самого поєдинку Світоліна продемонструвала свій найкращий теніс на турнірі, не залишивши жод-

ТЕНІС

Найважчий матч у житті

Еліна Світоліна у день обстрілу росіянами «Охматдиту» пробилася до чвертьфіналу трав'яного «Шолома»

них шансів менш титулованій китайці — 6:2, 6:1. У флеш-коментарі одразу після перемоги тенісистка, не стримуючи сліз, знову нагадала світу про обстріл. «Для українців сьогодні дуже складний день. Із самого ранку було дуже складно читати новини, було не просто зосередитись на матчі. Я рада, що змогла зіграти та здобути перемогу. Дякую за підтримку», — сказала українка. «Мені було дуже важко перебувати на корті й щось робити. Я просто хотіла бути у своїй кімнаті, просто бути там зі своїми емоціями. Сьогодні був один із тих днів, коли це було ще складніше, тому що ракета впала на дитячу лікарню. Так багато дітей втрачають свої життя ... Тому я мала використати свій голос на Вімблдоні, щоб світ не забував, що велика війна все ще триває, що нам досі потрібна підтримка. Я мала зібратися і зробити все, що в моїх силах, зробити це якнайкраще. Кожен українець використовує свій власний спосіб, щоб підвищити обізнаність, зібрати кошти, допомогти всіма можливими способами. Мій шлях — через теніс. Сподіваюсь, моя сьогоднішня перемога була маленьким вогником, який приніс хоча б трохи радості для українського наро-

ду в цей сумний день», — додала Еліна на пресконференції. Перемогу над Ван Сіньюй у день обстрілу «Охматдиту» Світоліна назвала також «ментально одним із найскладніших матчів у житті». «Білий Вімблдон став для мене сьогодні чорним. Всі думки з Україною й українцями. Сьогодні був один із найважчих матчів у моєму житті, морально він перевершував усе, з чим я коли-небудь стикалась, але не в порівнянні з тим, через що проходять українці вдома. Російське зло має бути зупинене», — написала тенісистка в Instagram. За вихід до другого поспіль півфіналу Вімблдона Еліна зіграє проти чемпіонки турніру 2022 року, ексросіянки Рибакіної, яка нині представляє Казахстан. Українські прихильники тенісу і досі пам'ятають матч за «бронзу» на Олімпіаді у Токіо три роки тому, в якому Світоліна у вольовому стилі вирвала перемогу над Рибакіною. Сподіваємось, удача буде на боці Еліни і цього разу. До стадії 1/4 фіналу — в парному розряді — дійшли і сестри Кіченюк. Чинна чемпіонка турніру в міксті Людмила грає у тандемі з латвійкою Остапенко, а Надія — у парі з угоркою Ба-

Еліна Світоліна втретє в кар'єрі дійшла до чвертьфіналу Вімблдона.
Фото: Великий теніс України.

бош. Продовжує боротьбу в парі й Марта Костюк, яка вже традиційно виступає в дуєті з румункою Рузе. Також сестри Кіченюк зіграють і в змішаному парному розряді: Люда разом

із хорватом Павичем спробує захистити минулорічний титул, а Надя виступить у парі з бельгійцем Жалле. ■

ОГОЛОШЕННЯ

ТОВ «ТЕРРА ПРОЕКТ» 18 липня 2024 р. о 10:00 годині буде проводити погодження меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) гр. Дмитренко Лідії Савеліївни за адресою: вул. Ново-Корчуватська, 36 у Голосіївському районі м. Києва. Присімо суміжних землекористувачів: Грибінчук Марію Кононівну (кадастровий номер 8000000000:79:249:0052), Галушко Миколу Дмитровича та Галушко Анну Миколаївну (кадастровий номер 8000000000:79:249:0057) або Ваших уповноважених представників бути присутніми для погодження меж земельної ділянки згідно ст. 198 ЗКУ. У разі їх відсутності межі земельної ділянки вважатимуться погодженими.

ЗІРКИ

Усе серйозно

Зірку «Гаррі Поттера» Емму Вотсон знову помітили з новим коханим

Марія НЕВЗГЛЯД

Незважаючи на популярність, в особистому житті Еммі не щастило. Її стосунки з сином скандального мільйонера зіпсувалися рік тому. Актриса зустрічалася з Бренденом півтора року, а розлучення відбулося з її ініціативи.

Зараз актриса навчається в Оксфорді й, здається, розпочала нове життя по всіх напрямках. На обрії з'явився новий претендент на серце.

Нещодавно зірку помітили в компанії нового чоловіка в одній із кондитерських Оксфорда. Випад-

ковий відвідувач кафе розповів, що пара мала щасливий вигляд: «Схоже, Емма не намагалася сховатися, просто стояла поряд із ним у черзі. Я бачив, що люди в кафе її впізнавали, але Емма дивилася тільки на свого супутника».

Актриса одягла в'язаний бежевий джемпер, доповнивши образ червоним шарфом і синьою бейсболкою. Її супутник був у блакитній льняній сорочці.

Ім'я цього темноволосого брюнета поки що залишається загадкою. ■

Емма Вотсон.
Фото з сайту selectednews.info.

Марія ТКАЧЕНКО

Ештон і Міла — одна з найкрасивіших пар Голлівуду. Закохані не соромляться демонструвати почуття оточуючим і публічно освідчуються в коханні. Сьогоднішній день — не виняток.

Ще наприкінці травня подружжя здійснило рідкісний спільний вихід у світ, зводивши дітей на баскетбольний матч у Лос-Анджелесі. А пізніше закохані вирушили до Великої Британії. Парараці помітили Ештона і Мілу в Лондоні в Гайд-парку на фестивалі British Summer Time. Пара ходила зеленими алеями і не звертала уваги на настирливих вуличних фотографів, яким, до речі, вдалося сфотографувати подружжя з найвигіднішого ракурсу.

Нагадаємо, що пара познайомилася ще наприкінці 1990-х на зйомках серіалу «Шоу 70-х». Мілі тоді було 15 років, Ештону — 20. У 2011 році вони відновили спілкування в мережі, в 2012-му почали офіційно зустрічатися, а влітку 2015-го — одружилися. Куніс і Кутчер щасливі в шлюбі понад 10 років, разом виховують доньку Вайатт Ізабель і сина Дмитрія. ■

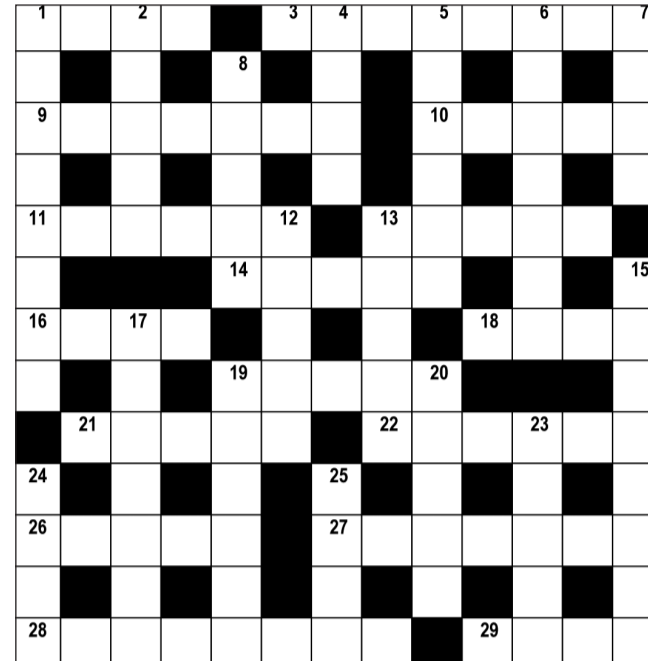
ЗІРКОВЕ ЖИТТЯ

Щасливі моменти

Мілу Куніс та Ештона Кутчера помітили на побаченні

Міла Куніс та Ештон Кутчер.
Фото з сайту caravan.ua.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №28

По горизонталі: 1. Регулярні записи світоглядного характеру чи сторінка в інтернеті, які веде одна й та ж людина. 3. Солодка речовина, що міститься в плодах чи меді. 9. Пород тонкорунних овечок. 10. Ірландський письменник, автор роману «Пригоди Лемюеля Гулівера». 11. Родовище золота чи коштовностей. 13. Штучний діамант. 14. Шляхтич брацлавський, гетьман реєстрових козаків, про якого народ склав думу. 16. Військово-політичний союз провідних держав світу, до якого прагне приєднатися Україна. 18. Добре вичищена коняча шкура, яка йшла на добротні чоботи. 19. Отруйна змія, з якою часто виступають індійські факіри. 21. Ягода, що стала неофіційним символом Херсонщини. 22. Чайний посуд, який ставлять під чашку або склянку. 26. Рослина-паразит округлої форми, яка росте на гілках дерев. 27. Українська дипломатка, що виступала від імені України в Міжнародному суді ООН за позовом України проти Росії. 28. Пресаще васала в часи середньовіччя. 29. Відчуття ейфорії, часто — під впливом наркотиків.

По вертикалі: 1. Австралійська зброя, яка має властивість повертатися до власника. 2. Зброя з укороченим дулом, якою користувалися повстанці. 4. Хижак із родини котятчих, що водиться в польських лісах. 5. Коробочка з плівкою, яку вставляли колись у магнітофони. 6. Представник великого капіталу, який впливає на політику держави і формує її в власних інтересах. 7. Артилерія на військовому сленгу. 8. Птах, якого традиційно в Америці заїкають на День подяки. 12. Велика неотруйна змія родини удавових. 13. Заховані коштовності чи золото. 15. Скульптурне зображення, що виступає над плоскою поверхнею. 17. Церемонія вживання їжі. 19. Висунені абрикоси без кісточки. 20. Сигнал тривоги. 23. Британська принцеса, мати принців Вільяма і Гаррі. 24. Позичені гроші. 25. Винагорода, хабар, митний збір. ■

Кросворд №27
від 3 липня

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

Зима, мороз, військова частина.
— Рядовий Петренко, яка погода на вулиці?
— Не можу знати, пане прапорщик.
— Ну так зніми градусник у казармі, винеси на вулицю і дізнаєшся.
— Так він же тільки вище нуля показує.
— Так переверни його.
Начальник поліції каже підлеполу:
— Якщо ви ще раз обженете злочинця, який тікає, на два кварта-

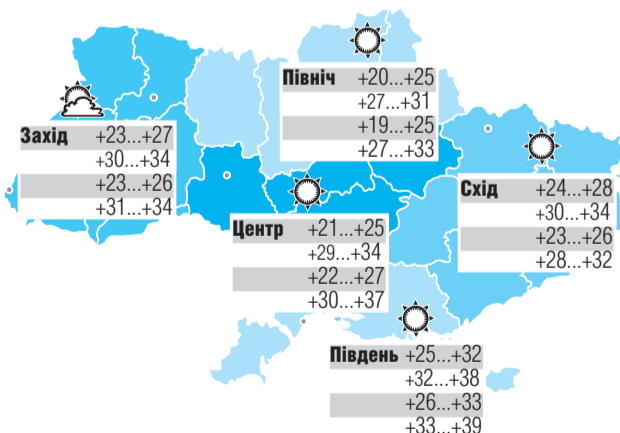
ли, я вас звільню.
***
— Принесіть мені, будь ласка, графин горілки і що-небудь на ваш смак.
— Так і запишемо: два графини горілки.
***
— Моно, я таки знайшла твою заначку. Хіба можна такі гроші від дружини ховати?
— Але ж я збирав тобі на подарунок.
— І що ти хочеш купити на ці жалюгідні копійки?

ПОГОДА

11—12 липня за прогнозами синоптиків

Київ: ясно, без опадів. Вітер північно-східний із переходом на північно-західний, 1-2 м/с. Температура вночі +23...+26, удень +29...+32. Післязавтра вночі +24...+27, удень +29...+33.

Курорти Карпат: ясно, без опадів. Славське: вночі +17...+24, удень +24...+30. Яремче: вночі +16...+23, удень +22...+29. Міжгір'я: вночі +17...+24, удень +24...+30. Рахів: вночі +17...+22, удень +21...+28.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03057, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенки були», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,
«Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:
«Преса України» — у Києві Зам. 3009028
«Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 127
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини тиражу 58168